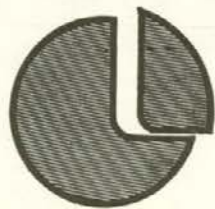

OSREDNJA KOROŠKA KNJIŽNICA

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

LETO XXII — ŠTEVILKA 10

OKTOBER 1989

POŠTINA PLAČANA

GOZDARSTVO NA KOROŠKEM NAPOSLED SPET V SVOJI DELOVNI ORGANIZACIJI

Potem ko so se gozdarji, združeni v Lesni Slovenj Gradec, sredi junija letos soglasno odločili za izločitev iz te delovne organizacije, so na referendumih konec septembra sprejeli še vse potrebne samoupravne akte, izvolili samoupravne organe in imenovali vršilce dolžnosti poslovodnih delavcev ter tako po petnajstih letih ponovno pristali tam, kjer so nekoč že bili: v svoji delovni organizaciji. Delovna organizacija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, kot so jo preprosto poimenovali, naj bi živela lastno življenje od 1. oktobra 1989 dalje.

Z izločitvijo iz Lesne Slovenj Gradec gozdarji seveda niso in ne bodo pretrgali poslovnih vezi z lesarji, nasprotno menijo celo, da bodo še naprej tesno sodelovali. Skupaj z lesno industrijo bodo torej še naprej načrtovali sodelovanje v skupnem domačem okolju, kjer je zadosti prostora za uresničevanje poslovnih ambicij ene in druge panoge, seveda z ekonomsko zmožnostjo in pripravljenostjo tako enih kot drugih soočiti se z vsemi tegobami sedanjega gospodarskega trenutka. Tako nekako je med drugim izvenela tudi prva seja delavskega sveta delovne organizacije Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, dne 27. 9. 1989 na TOK Ravne na Prevaljah, kjer je predsednik poslovnega odbora Lesne tov. Mitja HORVAT novi delovni organizaciji zaželel uspešno gospodarsko pot in moči za premagovanje problemov, s katerimi se bodo tudi gozdarji, še zlasti v pogojih nove gozdarske zakonodaje, še gotovo srečevali. V imenu gozdarjev pa je spregovoril tov. Hubert DOLINŠEK, novi vršilec dolžnosti direktorja delovne organizacije Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, ki je z zmernim optimizmom, težavnim gospodarskim razmeram navkljub, orisal možne razvojne poti gozdarstva v republiki in koroški regiji.

I. P.

Hubert Dolinšek, dipl. inž. gozdarstva, v. d. direktor GG Slovenj Gradec
Janko Potočnik, dipl. inž. gozdarstva, v. d. pomočnik direktorja GG Slovenj Gradec

1. seja delavskega sveta GG Slovenj Gradec so se udeležili tudi direktorji TOZD in TOK ter drugi vodilni delavci

Delegati so na 1. seji delavskega sveta GG Slovenj Gradec potrdili poročila o sprejetih samoupravnih aktih in imenovali vršilca dolžnosti direktorja GG in njegovega pomočnika

Novoizvoljeni delegati v samoupravne organe delovne organizacije Gozdno gospodarstvo

Na 1. seji delavskega sveta delovne organizacije Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec dne 27. 9. 1989 so bili v samoupravne organe izvoljeni naslednji delegati in člani.

1. Delavski svet delovne organizacije:

1. TRETJAK Milan, Gozdarstvo Mislinja
2. RUPREHT Ivan, Gozdarstvo Slovenj Gradec
3. MLINŠEK Gorazd, Gozdarstvo Črna
4. MAZEJ Silvo, Gozdarstvo Črna
5. KREMZER Anton, Gozdarstvo Radlje
6. NABERNIK Franc, Gozdarstvo Radlje
7. JEROMEL Jože, TOK Slovenj Gradec
8. KOPRIVNIKAR Stane, Adam TOK Slovenj Gradec
9. LENART Vinko, Močivnik TOK Slovenj Gradec
10. PEČOLAR Milko, TOK Dravograd
11. TAVZL Gabrijel, TOK Dravograd
12. KAC Viktor, TOK Dravograd
13. IGERC Jože, TOK Ravne
14. ŠTERN Franc, Koroš, TOK Ravne
15. KOTNIK Franc, Jug, TOK Ravne
16. KRISTAN Miha, TOK Radlje
17. ŠTRUC Simon, Rus, TOK Radlje
18. GOSAK Franc, Šoštar, TOK Radlje
19. MERKAČ Francka, CLS Otiški vrh
20. PAJNIK Mija, TIS Pameče
21. ŠOPINGER Branko, TIS Pameče
22. PETRIČ Vlado, Gradnje
23. ZAGORC Drago, DSSP

2. Odbor samoupravne delavske kontrole delovne organizacije:

1. ČARF Jakob, TOK Ravne
2. PIRNAT Milan, Gozdarstvo Slovenj Gradec
3. ŠARMAN Milan, Gozdarstvo Radlje
4. KONEČNIK Franc, TIS Pameče
5. VAUKAN Tone, DSSP

3. disciplinska komisija delovne organizacije:

1. VRHNJAK Vida — predsednica, Gozdarstvo Slovenj Gradec
2. MIHEV Erih — namestnik, Gozdarstvo Črna
3. PRITRŽNIK Silvo — namestnik, TOK Gozdarstvo Radlje
4. KRPAČ Rado — namestnik, TOK Gozdarstvo Dravograd

Člani disciplinske komisije

1. SOVIČ Marija, Gozdarstvo Mislinja
2. ŠTINJEK Stanko, Gozdarstvo Mislinja
3. GABERŠEK Kristijan, Gozdarstvo Slov. Gradec
4. REBERNIK Branko, Gozdarstvo Slov. Gradec
5. KUNC Janko, Gozdarstvo Črna
6. KLJAJIČ Ivo, Gozdarstvo Črna
7. STRAŽIŠNIK Stanko, Gozdarstvo Radlje
8. ŠVAJGER Franc, Gozdarstvo Radlje
9. HOVNIK Viktor, TOK Slovenj Gradec
10. PUNGARTNIK Avgust, TOK Slovenj Gradec
11. VRHOVNIK Franc, TOK Dravograd

12. LAZNIK Viktor, TOK Dravograd
13. HUDRAP Franjo, TOK Ravne
14. DLOPST Filip, TOK Ravne
15. TRAVAR Franc, TOK Radlje
16. KORDEŽ Leopold, TOK Radlje
17. KONEČNIK Marjan, CLS Otiški vrh
18. KOTNIK Jože, CLS Otiški vrh
19. ŠOPINGER Branko, TIS Pameče
20. VIVOD Franc, TIS Pameče
21. SKOBIR Janko, Gradnje
22. TRETJAK Ivan, Gradnje
23. ANDREJC Hinko, DSSP
24. IZAK Mirko, DSSP

4. izvršilni organ delavskega sveta delovne organizacije:

1. TRETJAK Milan, Gozdarstvo Mislinja
2. KEBER Franjo, Gozdarstvo Črna
3. PIRNAT Milan, Gozdarstvo Slovenj Gradec
4. KREMZER Anton, Gozdarstvo Radlje
5. ŠEPUL Vili, TOK Ravne
6. LESKOVEC Dušan, TOK Slovenj Gradec
7. KADIŠ Peter, TOK Dravograd
8. ŠTRUC Simon, TOK Radlje
9. KOTNIK Ivan, CLS Otiški vrh
10. KREBL Avgust, TIS Pameče
11. PETRIČ Vlado, Gradnje
12. KLEMENŠEK Majda, DSSP

Delavski svet je na tej seji še imenoval v. d. direktorja delovne organizacije Gozdno gospodarstvo tov. Huberta DOLINŠKA, dipl. ing. gozd. in njegovega namestnika tov. Janka POTOČNIKA, dipl. ing. gozd.

I. P.

Uspehe mislinjskih gozdarjev si ogleda vsako leto več strokovnjakov

Gozdovi mislinjskega Pohorja postajajo zadnja desetletja v gozdarski stroki vedno bolj zanimivi. Zgodovina gospodarjenja z njimi je sorazmerno dobro znana: Iztrebljenje listavcev in s tem nastanek ter pospeševanje smrekovih monokultur, kar povzroča slabo izkoriščanje rastišča, slabo stabilnost sestojev in obolelost gozdov zaradi različnih povzročiteljev. Današnja generacija gozdarjev se trudi te gozdove vrniti nazaj v čim bolj prirodno stanje. S podsadnjo listavcev in zaščitnimi ograjami zoper objedanje pomladka po preštevilčni divjadi želijo vzgojiti čim bolj prinaravne gospodarske gozdove. Vse povprek pa so zdravstveno načeti sko-

raj vsi mislinjski gozdovi zaradi bližine termoelektrarniških dimnikov v Šoštanju.

Njihova prizadevanja in delno že vidne uspehe si prihaja ogledovat vsako leto več gozdarskih strokovnjakov iz domovine in tujine. Sredi septembra si je varstveno problematiko v gozdovih TOZD gozdarstva Mislinja ogledal prof. Kazimir Gaudek iz Krakova, ki poučuje na tamkajšnji gozdarski fakulteti varstvo gozdov. Povedal je, da je ekološko stanje pri nas še dokaj zadovoljivo, medtem ko se je njihovih 11.000 ha gozdov že spremenilo v travno stepo.

Andrej Šertel

ZABERNIKOVA KMETIJA

Zabernikova kmetija v Trbonjah je le streljaj oddaljena od vasi in kar precej strmo prislonjena v hrib. Je srednje velika in meri 13 ha, od tega pa je 6 ha gozda. Vendar kmetija od gozda nima veliko dohodka. Les zadostuje le za domače potrebe. Pri Zabernikovi imajo v hlevu trenutno 8 glav živine, od tega 5 krav molznic. S prirejo mleka se ne ukvarjajo, ker v tem ne vidijo zasluzka.

Kmetijo že 13 let uspešno vodita Franc in njegova žena Julijana Sagmeister. V veliko pomoč pa sta jima še oče Franc in mati Ida, ki pri svojih visokih letih še pridno delata. Ker Zabernikova kmetija od gozda nima veliko, je treba iskati zasluzek drugje. Že pred 20 leti so na kmetiji pričeli pridobivati krompir, ker le v tem vidijo dohodek. Letos so pridelali kar 28 ton krompirja, čeprav je bila za krompir letos letina izredno neugodna. Krompir moraš spomladi zelo zgodaj saditi, če želiš, da bo pridelek dober. Zelo važno je, da imaš priznano seme, kajti le z dobrim semenom lahko pričakuješ dober pridelek. Važna pa je seveda tudi zaščita, kajti krompir je zadnja leta izredno občutljiv na plesen in, če na krompir pride plesen, je pridelek mnogo manjši ali pa ga sploh ni, pravi gospodar Franc Sagmeister, potem pa nadaljuje: »Skoraj vsako leto menjam seme, zato imam tudi dober pridelek. Tu v vasi v Trbonjah, je veliko kmetov, ki pridobivajo semenski krompir in ta krompir kupujem preko zadruga. Kmet mora vložiti veliko truda in dela, če hočeš, da je pridelek krompirja takšen, kot si ga želi. Naša kmetija je v zelo strmem

pobočju, zato moramo skoraj vse njive obdelovati s pomočjo vitla. Tako porabimo več časa, kot pa, če greš na njivo s traktorjem.« Pa se boste s pridobivanjem krompirja tudi v bodoče ukvarjali?

»Zdaj, ko so še mladi, bomo pridobivanje krompirja seveda še obdržali, kajti pri tem je vsaj letina dobra, gotov prihodek na kmetiji, medtem ko se prireja mleka ne spleča. Mleko je še vedno premalo plačano, če računam stroške, ki jih pri tem kmet ima.«

Tako torej pravi gospodar Zabernikove kmetije, Franc Sagmeister, ki razmišlja, da je kmetovo delo še vedno premalo cenjeno in plačano in zaradi tega mladi ne ostajajo radi doma na kmetijah. Razmišlja, da bi se preusmeril v domačo obrt, zato smo ga vprašali kako in kaj.

»Kupil sem si že stroj za izdelovanje ročajev za sekire, za krampe in lopate, pa za izdelovanje balkonskih ograj. Bom še razmislil. Dajatve so tudi na kmetiji velike in je pač treba najti denar.«

Da so pri Zabernikovi pridni in napredni kmetje, se vidi že od daleč. Lepo

Franc Sagmeister: »Ne vem, kako bo, sin ne namerava ostati doma na kmetiji, ker vidi, kako težko se mi preživljamo...«

urejena kmetija gotovo ima pridne roke. O kmetijstvu danes pove Franc Sagmeister takole: »Mislim, da je kmetijstvo zašlo v precejšnje težave, iz katerih še za enkrat ne vidim posebnega izhoda. Mislim, da moram pač naprej tako gospodariti, kot nam narekujejo potrebe. Če

OKTOBER — MESEC VARSTVA PRED POŽAROM

Zavedamo se, da je boljša požarna varnost tudi pomemben prispevek k razreševanju ekonomskih težav naše družbe.

V okolju, kjer delamo in živimo, lahko ogromno storimo in pomagamo, če smo usposobljeni za izprašanega gasilca. Zaradi tega je naše industrijsko gasilsko društvo v sodelovanju službe varstva pri delu organiziralo tečaj za izprašanega gasilca. Tečaj je potekal v mesecu juniju in juliju. Vodili so ga predavatelji: dipl. ing. Simon Rožej, Franc Potisk, Ladislav Hain, Marjan Lekše, Maks Klančnik in Janez Lahovnik.

Zaključek je bil 19. julija, ko so preverili znanje kandidatov, od katerih so uspešno opravili izpit Boris Sovič, Marjan Krivec, Igor Rejavec, Darja Moric, Bernarda Punčec ter Andreja Paulič. Vsem kandidatom iskreno čestitam, predavateljem pa se zahvaljujemo za vloženo delo.

Industrijsko gasilsko društvo
Tovarne pohištva Pameče

Takšna je nova hiša pri Zabernikovi

Pri Zabernikovi so imeli veliko dela, ko so sortirali krompir

KMETIJA PODKRIŽNIK

Podkrižnikova kmetija leži na zahodnem Pohorju na ko. Gradišče n. m. v. 800 m na strmem južnem pobočju Podkrižnikovega vrha kota 990 m. To je znana stara kmetija, saj mimo pelje transverzalna peš pot na Kernika in Kremžarjevo kočo.

Ime Podkrižnik izvira od soseda Kernika/Podkernik. Vsa ta gradiška posestva so med drugimi nekdanj spadala pod legensko graščino, kot je navedeno iz časa pred leti 1825 — Urbarij No 9 add. Lechen grofov Thurnov in njihovih naslednikov, ki so imeli še v poznejšem času zg. pas pohorskih gozdov od Male kope do Črnega vrha. Tod so bili včasih obsežni planinski pašniki. Pod to graščino je spadal večji del legenskega polja. V letih 1930—32 je pohorske gozdove odkupil posestnik Čas iz Dovž. Legensko polje pa so razkosali in razprodali med okoliške kmete in gradbene parcele. Podkrižnikova domačija je kot celek nespremenjena in ena najmočnejših v okolici, le priimek se je že v prejšnjem stoletju menjal s priženitvijo potomca od Turičnika v Golavabuki. Priimek Turičnik se je ohranil še do danes. Kot je razvidno iz starih zapiskov, se je v teh krajih pridelalo dosti žita, zlasti rži, saj so pri tej kmetiji pridelali v novinah in njivah po sto mernikov rži (mernik 45 kg), poleg tega pa še drugih žit: ovsu in ječmena. Viške žitnih pridelkov so tudi prodajali. Glavni vir dohodka je bil pri živinoreji. Tudi za ostale kmete je bila živina glavni dohodek, saj so v Slovenj Gradcu čez leto na sejmi prodali preko tisoč glav govedi in največ se je prodalo na zahod, ker so trgovci prihajali doli iz Koroške.

Pri tej domačiji so redili po 10—14 glav govedi, od tega dva para volov po tri ali štiri krave ostalo pa mlada teleta ter 30—40 ovac. Za vsa domača dela so imeli, če ni bilo domačih ljudi dovolj, hlapce in deklice. Posestvo je razmeroma težavno in meri nekaj čez 26 ha skupne površine, blizu pol je obdelovalne. Krompir so v ta kraj prinesli okoli leta 1800—1810. Za vsakodnevno življenje se je doma pridelalo vse, razen soli in raznih kovaških in obrtniških izdelkov. Razni rokodelci kot tkalci platna, krojači, šivilje in čevljarji pa so v zimskem času prihajali na dom v »štero«. Platna in volne so toliko napredli in natkali, da je bilo še kaj za prodajo.

Podkrižnikova domačija na Gradišču — foto: Matevž Čarf

Podkrižnikova družina štirih rodov: v sredini prababica (94 let), levo gospodar Ivan z ženo Marjano, desno mladi par z malo pravnukinjo, na vsaki strani brata mladega gospodarja — foto: Matevž Čarf

Leta 1905 pa je polovico hiše — del, ki je bil lesen, pogorelo. Požar je zanetila deklica, ki si je z baklami svetila na podstrešju in utrnila iskro v laneno predivo. Pozneje so tudi ta del hiše obnovili zidano, kot je še danes. Leta 1919 se je oženil sin Franc. Za gospodinjo je dobil iz Legna Florjanovo hčer Pavlo, še danes živečo prababico, 94 let staro. Ta je bila dobra gospodinja, mati in opora gospodarju. Tudi v najhujših letih gospodarske krize, pred drugo svetovno vojno, sta vzdržala in napredno gospodarila, kolikor je bilo za tiste čase možno. Bil je poln hlev in tudi v kašti so bili košti polni. (košt — večja skrinja za žito). Ker so bili pri tej hiši vedno gostoljubni do ljudi, so tudi med NOB pomagali našim borcem terencem in bolnicam s prehrano.

Vzgojila sta dva sinova in pet hčera. Vsi pridni in pošteni. Sin Ivan je leta 1950 prevzel posestvo, ko se je vrnil od vojakov. Ostali pa so si uredili svoje družine. Tudi mladega gospodarja Ivana je čakalo po prevzemu posestva težko in odgovorno delo, da je zmozel vse obveznosti: obvezno oddajo in dote. To je bil čas, ko je zelo primanjkovalo delovne sile. Kmetije so se praznile, kmečki ljudje odhajali v dolino, o nabavi kmetijskih strojev pa ni bilo govora, še na vprežne vozove z železnimi osmi je bil davek.

Na srečo si je mladi gospodar našel in izbral pridno gospodinjico: Tomažičevo hčer Marjano iz Brd. Ker je treba domačijo vedno vzdrževati in izpopolnjevati, so sodobno obnovili gospodarsko poslopje in stanovanjsko hišo. Pri tem so zadnja leta že pridno pomagali sinovi, ki imajo, razen enega, ki še obiskuje osnovno šolo, že svoje poklice in zaposlitve. Sedaj imajo že izbranega naslednika in malo snaho z malo vnukinjo, ki jim je vsem v veselje. Ker je sedaj tudi na kmetiji vse hitrejši tempo življenja in ker je kmetija težavna, ker zahteva dosti ročnega dela, sejejo še samo rž in krompir ter redijo po osem glav govedi — od tega par volov ostlao krave in mlada teleta. Voli so tukaj kljub traktorju potrebni, kjer je dostop s traktorjem prenevaren. Ker je za preživljanje in vzdrževanje posestva od živinoreje dohodka premalo, se mora razlika dobiti iz gozda, saj ta je med najlepšimi v okolici. Da jim je delo lažje, imajo v strojnici potrebne poljedelske stroje, kjer je možno strojno obdelovati. Električno imajo od leta 1957. Pred leti so dobili novo dovozno cesto, letos pa bodo dobili telefon. Vse te nove pridobitve so bile nujne, da bodo ljudje na teh oddaljenih krajih lažje živeli.

Sedaj živijo složno štirje rodovi. Najstarejša je prababica 94 let in najmlajša je pravnukinja 1 leto. Želimo jim še naprej zdravja, sreče in uspešnega gospodarstva.

Matevž ČARF

Inovator leta 1988

Republiški odbor sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije je tudi letos podelil naslov »Inovator leta 1988«. Izbrani sta bili skupini avtorjev iz TOZD Transport in servisi za inovacije na področju gozdarstva in skupina avtorjev iz TOZD TP Prevalje za razvoj stilnega programa vratnih kril. Inovatorji so prejeli priznanja in plakete ob priliki delovno proizvodnega tekmovanja gozdarjev, 23. junija letos, na Rogli.

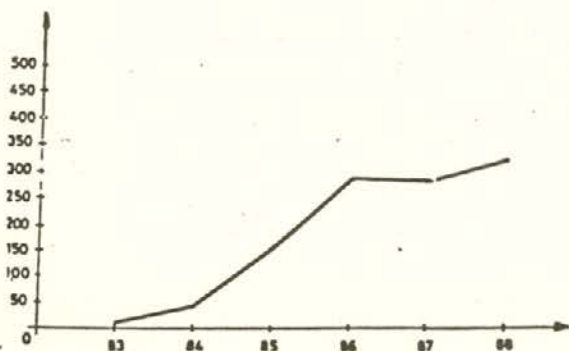
Naslov »Inovator leta 1988« so si pridobili sodelavci TOZD Transport in servisi za gozdni traktor GT 70, avtomatski bremenski voziček tip ABV 1500, klop s pnevmatskim vpenjanjem in sistem upravljanja gozdne žičnice TVS 1500 H. Te projekte smo predstavili v Viharniku št. 5, ko je TOZD za razvoj le-teh prejel dve zlati medalji na sejmju gozdarstva in kmetijstva v Kranju.

Vsi novi izdelki in izboljšave so rezultat timskega dela ljudi iz tozda TIS in zunanjih sodelavcev: Romana POGAČARJA — zunanji sodelavec, Mitja JANDLA iz delovne skupnosti Lesne in delavcev TIS Pameče: Matjaža ŠAVCA, Avgusta KREBLA, Stanka KLANČNIKA, Eda HODNIKA, Stanka VELČLA ter Draga POGOREVCA.

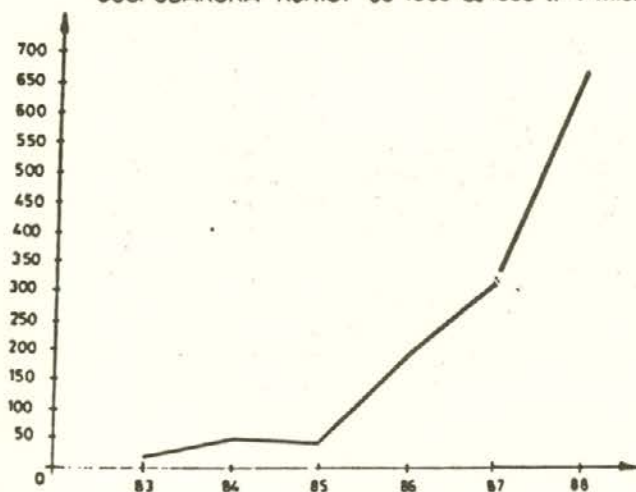
Tudi med kandidati za naslov »Inovator leta 1988« za področje lesne industrije so bili izbrani naši sodelavci. Skupina avtorjev iz TP Prevalje je prejela ta naslov za celoten razvoj stilnega programa vratnih kril oz. za razširitev stilnega programa, tako za povečan asortiman, kot pa razširitev kvalitivnih razredov in dosežen višji nivo kvalitete.

Od začetnih treh programov stilnih vratnih kril (lužena stilna vratna krila), ki so bili že dokaj dobro vpeljeni v proizvodnjo, so av-

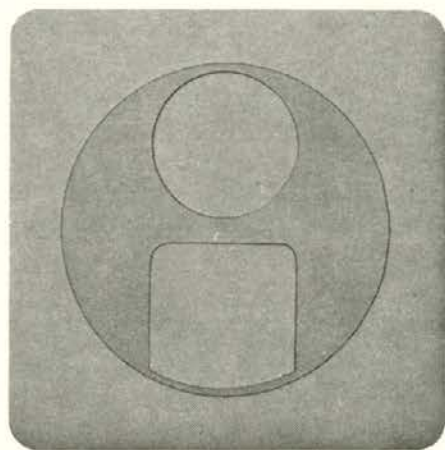
RAST ŠTEV. INVENTIVNIH PREDLOGOV od 1983 do 1988 l.

GOSPODARSKA KORIST od 1983 do 1988 l. v mio. din

koristen predlog

lesna
slovenj gradec

torji sodelovali pri razširitvi natur programa, ki je zahteval dodatno robno obdelavo kaset, zamenjavo vrste lesa, specifične postopke obdelave in priprave elementov. Z njihovim sodelovanjem je TOZD razvil nove programe stilnih vratnih kril:

1. skupina: rustikal »E«, rustikal »E-natur«,
2. skupina: ekskluziv, ekskluziv natur, ekskluziv COLOR,
3. skupina: stilma, stilma natur.

Program stilma v svetu spada v najvišji razred vratnih kril. V skupini so sodelovali delavci TP Prevalje: Štefan BENKO, Marjan PIKALO, Karel PŠENIČNIK, Vojko KAKER, Valentin SKUK in sodelavec delovne skupnosti Lesne Marjan TOVŠAK.

I. ROBNIK

PREDLOGI V LETU 1989

V letošnjem letu je centralna komisija za inventivno dejavnost in inovacijsko dejavnost obravnavala naslednje:

inovativne predloge:

TOZD TIS Pameče	5 pozitivno ocenjenih,
TOZD TSP Radlje-Podvelka	34 pozitivno ocenjenih, 1 negativno ocenjen, 1 zadržan
TOZD TP Prevalje	12 pozitivno ocenjenih
TOZD TIP Otiški vrh	14 pozitivno ocenjenih, 4 negativno ocenjeni
TOZD Blagovni promet	1 pozitivno ocenjen

in poračune za leto 1988

TOZD TIS Pameče	2 poračuna
TOZD TSP Radlje-Podvelka	21 poračunov
TOZD Nova oprema	5 poračunov
TOZD TP Prevalje	2 poračuna
TOZD TIP Otiški vrh	1 zadržan
DSSP	1 zadržan

Po zadnji seji centralne komisije za inventivno dejavnost in inovacijsko dejavnost smo prejeli še nekaj inventivnih predlogov in sicer iz TOZD TP Pameče 4 poračuni za leto 1988 in iz TOZD Gozdarstvo Črna 2 inovativna predloga in 1 poračun. Vse te predloge bo centralna komisija za inventivno in inovacijsko dejavnost Lesne obravnavala na naslednji seji.

Janja MAZNIK

Primer — v železarni Ravne

V tozid TIP smo za poživitev inovativne dejavnosti organizirali predavanje tov. Matica Tasiča iz Železarni Ravne. Izbor predavatelja ni bil naključen. Železarna Ravne ima namreč najvišji ustvarjeni inovacijski dohodek za leto 1988. V celotnem prihodu predstavlja ca. 8–9 %. Mag. Tasič je animator inovacijske dejavnosti v Železarni Ravne. Predaval je že lani na zaključni slovesnosti na Lesni po akciji »Predlagaj nekaj koristnega«. Tokrat je predaval na temo »Izkušnje pri ustanavljanju in delovanju inovacijsko-inovacijske službe v Železarni Ravne.

Ta služba je bila v železarni ustanovljena konec leta 1986 z namenom, da v praksi prikažejo in ovrednotijo vpliv množične inovativne dejavnosti s povezavo množične ID s profesionalno ID, to je z razvojem. To pomeni usklajevanje množične inovacijske dejavnosti s planirano vsebino razvoja ter s tem s prostorskim, časovnim in tržnim vidikom inovativne dejavnosti. (slika 1) V Železarni Ravne se zavedajo, da drobne inovacije (v proizvodnji tehnično-tehnološke), katere se navadno razumejo kot edina inovacijska dejavnost, prispevajo praviloma le manjši delež k ustvarjenemu prihodu. Zato so pričeli sti-

mulirati strokovni kader (v razvoju, komercialni, v vodstvu) k inovacijski dejavnosti (programske, organizacijske, upravljalne, metodološke inovacije).

Inovacijsko dejavnost delimo na dve osnovni področji:

— množično (slika 2) in na profesionalno (v slednje so vključeni delavci, katerih opravila so povezana z razvojem in s tem neposrednim inoviranjem). Ključni za razvoj delovne organizacije je ravno takoiimenovani profesionalni kader (delavci v razvoju in vodstveni delavci). Za stimuliranje njihove dejavnosti so uvedli ustvarjalne naloge (slika 3), v okviru usmerjene inovacijske dejavnosti (slika 4), posebej pa razvojne naloge (projekti za nadaljni razvoj) preko službe za inovacije v sklopu trženja. Na nivoju DO obstaja strokovni team (slika 5) (sestavljajo ga strokovnjaki za različna področja X, ki ocenjujejo inovacijske predloge).

Delavski svet je pristojen samo za pritožbe, in ne potrjuje oz. odloča o izplačilih.

Inovacije se vrednotijo glede na povprečni OD (recimo prihranek znaša 9 milijard din, kar predstavlja trenutno 20 povp. OD, le bo čez 5 let znašal prav tako 20 povp. OD ta-

krat) na podlagi tega se izračuna nagrada oz. izplačilo inovatorju.

Ključna za uspeh inovacijske dejavnosti je sprotna stimulacija. Ustvarjalne naloge se pripravijo vnaprej in nosilci nalog prejmejo določen delež od predvidenega prihranka. Pri izračunu nagrade se upšteva že izplačani delež kot strošek. Pri tem se ocenjujejo inovacije po stopnjah:

— nastale na podlagi izkušenj-dodatek 3–4 % OD,

— za že znane rešitve-dodatek 6,9 % OD,

— za nove metode, tehnologijo, posebej pa inovacije v trženju, organizaciji in dr. - dodatek 9–10 %.

Za nazaj se profesionalcem inovacije ne priznavajo. Za vse druge velja, da se inovacije poravnajo za max. 3 leta nazaj s korelacijskim faktorjem.

Za splošne stimulacije (brazdanje možganov) se nagradujejo tudi ideje. Tiste, ki so izvedljive v 3 mesecih z 10 %, v 1 letu s 5 % (slika 6).

Vsak TOZD ima svojega pospeševalca inovacijske dejavnosti. Le-ta je nagradjen glede na uspeh inovacijske dejavnosti v tozdu. Praksa je pokazala, da so najuspešnejši tisti, kjer je vzpodbuda prihajala od vodstvenih delavcev (motiviranje).

Slišali smo dosti dobrih rešitev in prav bi bilo, da bi na podoben način organizirali inovacijsko dejavnost v LESNI. Zgled uspešne organiziranosti je blizu. Potrudimo se!

Bojan POGOREVC

Sl. 1.

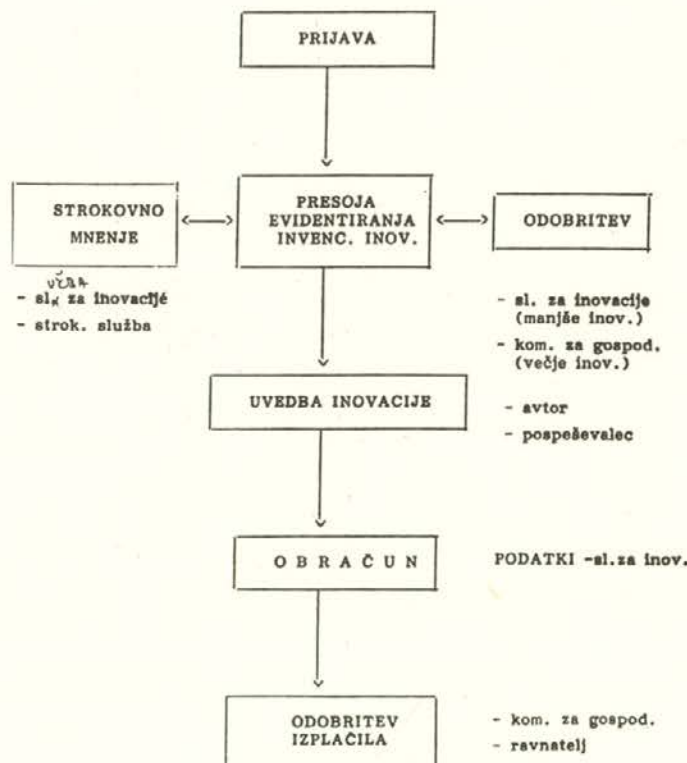
SLUŽBA ZA INOVACIJE

P	Razvojno raziskovalne naloge
O	Usmerjene inovacije (vnaprej postavljene naloge kot U. I., v rednem delovnem času, v okviru del in nalog, veliki mat. prihranki, do 5% nadomestila)
S	
P	
E	
Š.	Množične inovacije (tehnične izboljšave, racionalizacije, povečan dohodek, do 5% nadomestila, možnost 30% akontacije)
E	
V	
A	Ustvarjalne naloge (naloge je vnaprej definirana kot ustvarjalna, manjši materialni prihranki, stimulacija-akontacija, naloga-neuspešna vračilo stimulacije)
L	
C	
I	
	Krožki kvalitete (skupina delavcev, delo po določeni metodi, poseben sistem nagrajevanja)
	Koristni predlogi (manjše racionalizacije, takojšnje izplačilo — IX nadomestilo)

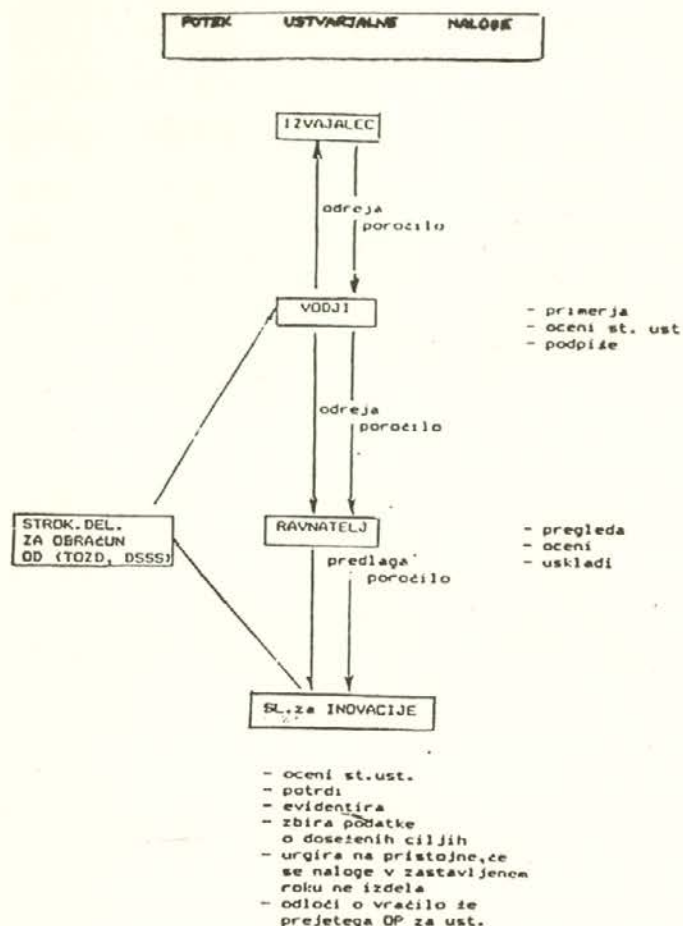

Peganov kozolec na Brdah — foto: Jože Sušec

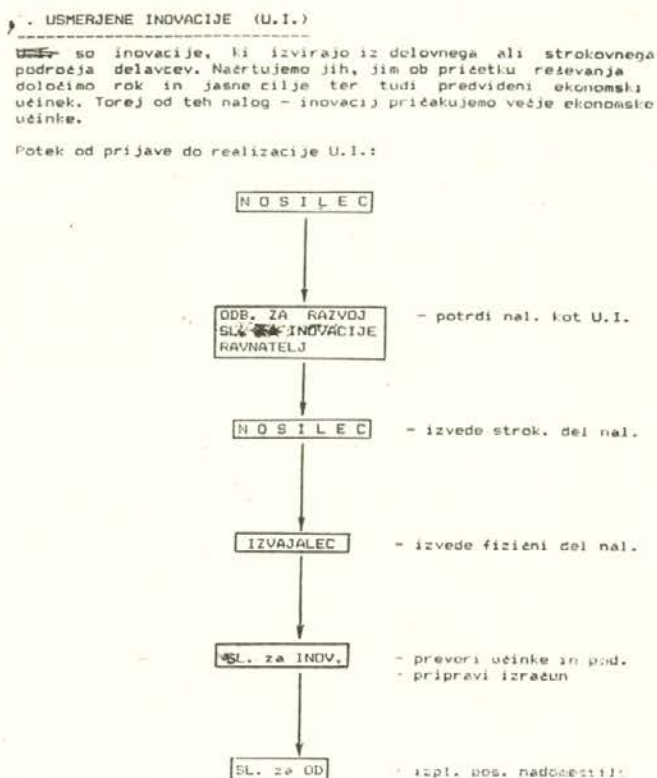
POTEK MNOŽIČNE INOVACIJE OD PRIJAVE DO NADOMESTILA

Slika 3

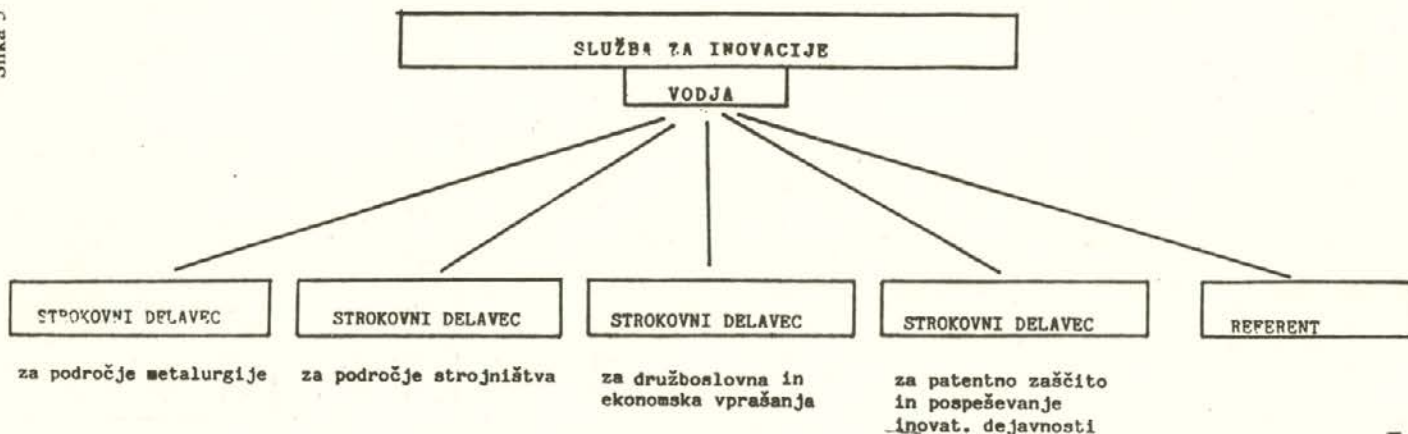

Slika 4

Nagradjevanje U.I. (Dolci neuredjeno H.I.)

Slika 5

(Nadaljevanje na 8. strani — tabela št. 6)

EFEKTI INVESTICIJ IN TEHNOLOŠKIH SPREMENB V TOVARNI IVERNII PLOŠČ

V tozdu TIP smo v letu 1988 in v letu 1989 izvedli velike tehnološke spremembe in realizirali nekatere investicije, ki dajejo zelo dobre rezultate, dodatno znižujejo stroške in izboljšujejo kvaliteto ivernih plošč. Najpomembnejše spremembe so bile:

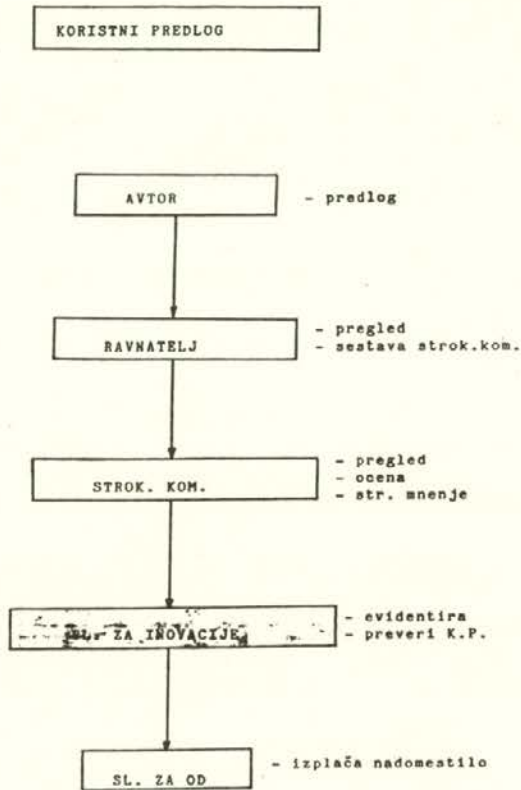
1. mehanska separacija iverja,
2. prilagoditev tehnološkega postopka mehanski separaciji,
3. prilagoditev tehnologije natresanja,

4. korekcija faktorjev oblepljanja,
5. korekcija diagrama stiskanja ivernih plošč.

Iz navedenih sprememb tehnologije in korekcije tehnoloških parametrov je razvidno, da smo spremenili tehnologijo v vseh najpomembnejših fazah proizvodnje. To je zahtevalo sistemski pristop in

(Nadaljevanje na 8. strani)

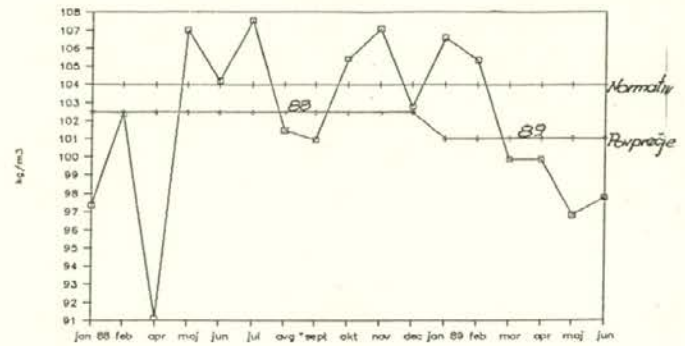
(Nadaljevanje s 7. strani)

NADOMESTILO:

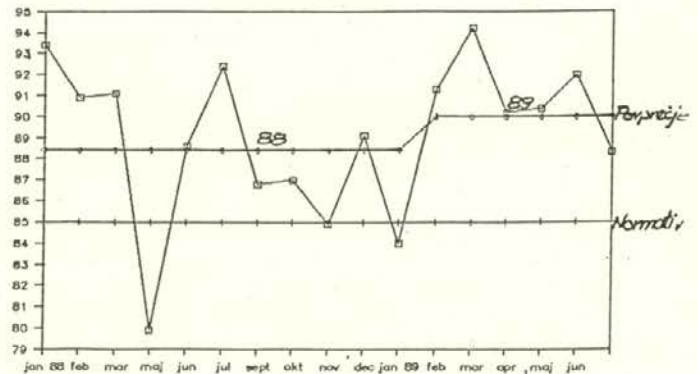
- . TAKOJ UPORABEN K.P. 10% OD
- . KP NI TAKOJ UPORABLJIV 5% OD

LEPILO

slika 2

EXTRA KLASA

slika 3

(Nadaljevanje s 7. strani)

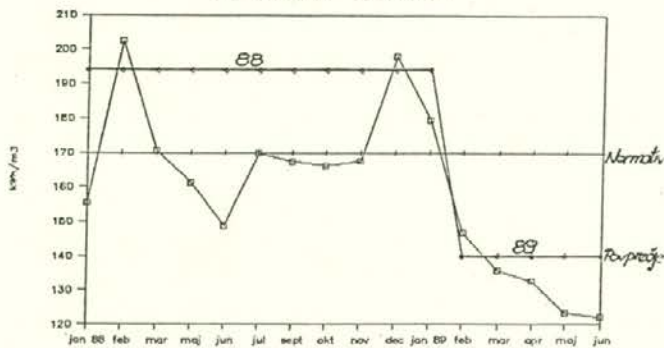
številne proizvodnje poizkuse, ki so v končni fazi dali zelo dobre rezultate.

V praksi so se namreč realizirala izhodišča, postavljena v investicijskih programih in sicer v zniževanju stroškov in v izboljšanju kvalitete ivernih plošč.

Najizrazitejši so efekti pri zmanjšani porabi električne energije, ki so posledica zmanjšanja porabe električne energije na mehanski separaciji. Povprečna poraba se je znižala za 28% in je za 18% manjša kot normalna poraba. (slika 1)

Pričakovani rezultati so tudi zmanjšali porabo lepila, saj je povprečje za 3% pod normativno porabo, vsi rezultati pa kažejo, da bo možno še dodatno zniževati porabo lepila. (slika 2)

ELEKTRIČNA ENERGIJA

slika 1

Zelo ugodni so tudi pokazatelji kvalitete izza brusilke in dosežene mehanske vrednosti ivernih plošč. V prvem polletju 1989 smo dosegli delež ekstra klase preko 90,3%, kar je najvišji povprečno dosežen rezultat od izgradnje tovarne. V prvem polletju presega povprečna kvaliteta predpisano kvaliteto absolutno za 5,3%, relativno pa 6,2%. (slika 3)

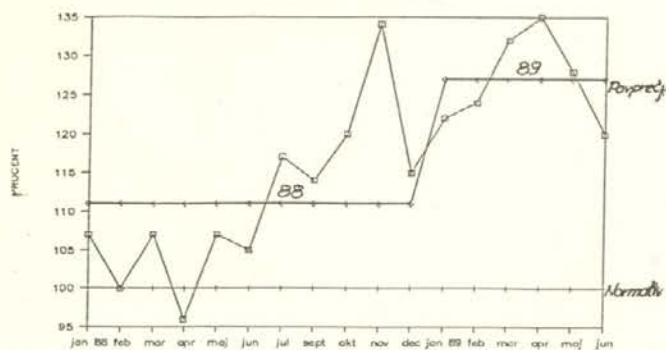
Visoko kvaliteto izza brusilke dosegamo tudi zaradi visokih mehanskih vrednosti. S korekcijo parametrov na stiskalnici in na mehanski separaciji smo uspeli kljub znižanemu faktorju oblepljenja v srednjem sloju doseči nadpovprečno visoke razplastne trdnosti, ki so bile v preteklosti naša šibka točka. Povprečni indeks doseganja v prvem polletju 1989 je višji od lanskega za 16%, tako da dosegamo v povprečju za 27% višje razplastne trdnosti od predpisanih. Tudi dosežena povprečna upogibna trdnost je nad predpisano za ca 5%. Naš cilj je, da bi obvladovali tehnologijo tako, da bomo vzdrževali konstantno kvaliteto v mejah variabilnosti nad predpisanim nivojem. Iz teh razlogov bomo dodatno koregirali faktor oblepljenja in še zmanjšali porabo lepila. (slika 4,5)

Enako velja za porabo plina in mazuta, katerih poraba pa je neposredno odvisna od kurjenega prahu na sušilniku.

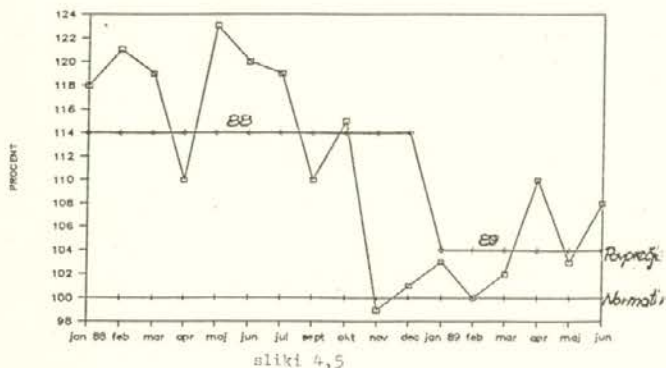
OCENA PRIHODKOV V LETU 1989

	Prihranek din	Prihranek DEM	Protivrednost v m' iv. plošč
lesna surovina	6.268.416.000	527855	1076
lepilo	2.385.020.000	200839	409
električna energija	6.174.092.000	435703	888
plin + mazivo	887.040.000	74696	152
kurilni prah	3.003.033.600	252881	515
v novi sušilnik uporaba F tabele povečanja proiz. za 11,5%	9.872.378.880	831340	1695
SKUPAJ:	27.589.980.000	2323314	4735

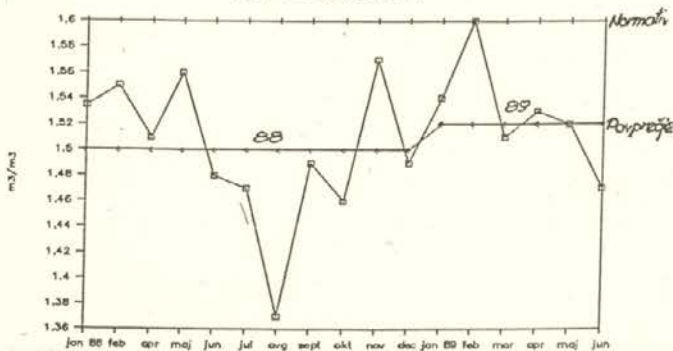
RAZPLASTNA TRDNOST

UPOGIBNA TRDNOST

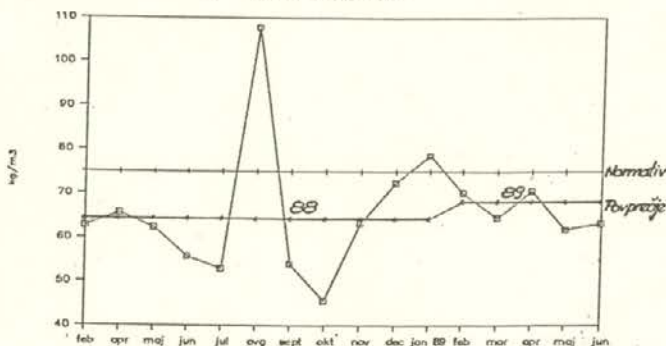

LESNA SUROVINA

Poraba lesne surovine je pod normalni in še nadalje upade. (slika 6)

PLIN + MAZUT

slika 7

PLAN — 110000 m³
CENE — iz kalkulacije za 1 m³, ki velja od 1. 8. 1989 dalje
DEVIZNI TEČAJ — za 1. 8. 1989

Za navedenimi pokazatelji ne zaostajajo tudi finančni efekti, katerih ocena je navedena v zgornji tabeli. Največji prihranek izhaja iz sprememb tehnologije stiskanja, s čemer smo direktno povečali dobiček. S korekcijo tehnoloških parametrov na stiskalnici smo namreč povečali kapaciteto za 11,5%.

Z doseženimi rezultati smo v TOZD TIP zadovoljni, saj smo dosegli efekte, ki so bili predvideni v investicijah po programu obnove. Popolno obvladovanje tehnologije in celovito pokrivanje razvojnih, tehnoloških in kontrolnih funkcij pa je v veliki meri to tudi omogočilo. Vsaki dvomi o smotnosti in uspešnosti investicij v TOZD TIP so torej odveč in so zgolj posledica nepoznavanja ali nestrokovnih ocen. Kljub zelo ugodnim rezultatom in doseženim efektom pa si bomo morali v tovarni ivernih plošč zaradi zmanjšanja konjunktur še v prihodnje prizadevati za zniževanje stroškov, izboljšanje kvalitete in širjenje asortimana ivernih plošč. (tabela 1)

Danilo RANC

Analiza stanja inventivne dejavnosti v OZD Koroške regije za leto 1988

Na osnovi skupnega dogovora o spremljanju nekaterih podatkov s področja inovacijske dejavnosti v OZD koroške regije smo izdelali analizo za leto 1988.

1. Vprašalnik o inovacijski dejavnosti za leto 1988 smo poslali 44 organizacijam združenega dela na območju občin koroške regije. Vrnilo ga je 37 organizacij ali 84 %, v katerih je bilo zaposlenih konec leta 21.306 delavcev.

(V lanskem letu je od istega števila OZD, ki jim je bil vprašalnik poslan, le-tega vrnilo 33 organizacij; zaposlenih pa je bilo v teh OZD 19.911 delavcev).

2. Vprašalnika niso vrnilo naslednje OZD:

- Elektrarna Dravograd,
- Komunalno podjetje Radlje,
- Hmezad KZ Drava Radlje,
- Okus Radlje,
- Integral TOZD Promet, delavnice in turizem Prevalje,
- Prevozniško podjetje Storitve Ravne,
- Integral DO Avtoservis Slovenj Gradec.

V teh OZD je bilo koncem leta 1988 zaposlenih 1.042 delavcev.

3. Inovacije so se ustvarjale v 14 OZD. V OZD, kjer so se ustvarjale inovacije, je bilo zaposlenih 17.976 delavcev. Tudi iz ankete leto 1987 je razvidno, da so se ustvarjale inovacije v 13 OZD, število zaposlenih pa je bilo 17.756 delavcev.

ŠTEVILO INVENTIVNIH PREDLOGOV V LETU 1988 (1987)

	izumi		tehnične izboljšave		koristni predlogi		Skupaj		Ind.
	1987	1988	1987	1988	1987	1988	1987	1988	
a) prijavljeni	1	—	234	289	731	890	966	1.179	122
b) obravnavani (iz tekočega in peteklega leta)	—	—	747	687	733	828	1480	1.515	102
c) priznani odobreni	—	—	672	656	713	1328	1.309	99	—
d) realizirani	—	—	592	259	571	570	1163	829	71

Od skupno 1.179 predlaganih oz. prijavljenih predlogov v letu 1988 jih je bilo 1.169 v 9 OZD (Kograd Dravograd, Gorenje Muta, Železarna Ravne, Lepenka Prevalje, Rudnik Mežica, Lesna Slovenj Gradec, Fecro Slovenj Gradec, TUS Slovenj Gradec, Tovarna meril Slovenj Gradec).

4. Število delavcev, ki so prijavi inventivne predloge in izobrazbena struktura predlagateljev (če je predlagatelj prijavil več predlogov je štet samo enkrat):

	predlagatelji	
	1987	1988
a) VIII. stopnja		8
b) VII. stopnja		82
c) VI. stopnja	546	87
d) V. stopnja		400
e) IV. stopnja		381
f) III. stopnja	485	106
		125
Skupaj:	1.031	1.189

To pomeni, da je v OZD, kjer so se ustvarjale inovacije, sodeloval vsak 15 zaposleni.

Glede na število prijavljenih predlogov (1.179) pride na vsakega 15,24 zaposlenega ena prijavljena inovacija. (Upoštevane so OZD, v katerih so se ustvarjale inovacije).

Če primerjamo te podatke s podatki za leto 1987, vidimo, da je v letu 1987 sodeloval vsak 17 zaposleni (v letu 1988 vsak 15); glede na število prijavljenih predlogov pa je v letu 1987 prišla na vsakega 18,3 zaposlenega ena prijavljena inovacija — v letu 1988 pa na vsakega 15.

5. Skupno izplačana posebna nadomestila avtorjem

a) Na osnovi izračunane gospodarske koristi: 626.214.426 din (V letu 1987 je bilo izplačanih 375.621.481 din).

b) Pavšalna nadomestila: 58.572.379 din (V letu 1987 — 1.454.800 din).

c) Najvišje izplačano posebno nadomestilo:
 — 13.474.080 — Tovarna meril Slovenj Gradec
 — 8.126.190 din — Železarna Ravne (v letu 87 — 4.817.396 din)
 — 6.000.000 din — SGP Kograd Dravograd
 — 2.250.000 din — TUS Slovenj Gradec (v letu 87 — 2.255.976 din)

d) — 1.344.653 din — Fecro Slov. Grad. (v letu 87 — 397.346 din)
 — 932.340 din — Gorenje Muta
 — 916.062 din — Lepenka Prevalje
 — 850.000 din — Lesna Slov. Grad. (v letu 87 — 519.272 din)
 — 570.600 din — Rudnik Mežica (v letu 87 — 640.000 din)
 — 500.000 din — Hypos Muta (v letu 87 — 2.800.000 din)
 — (ni prikazano) — Stroj Radlje (v letu 87 — 118.500 din)

6. Skupno prikazana gospodarska korist od inventivne dejavnosti je v letu 1988 znašala 17.781.305.768 din in sicer:

— Železarna Ravne	14.642.354.310 din
— Tovarna meril Slovenj Gradec	927.687.640 din
— Rudnik Mežica	913.504.000 din
— Lesna Slovenj Gradec	661.686.082 din
— Lepenka Prevalje	234.911.908 din
— Gorenje »Fecro« Slovenj Gradec	154.147.828 din
— Gorenje Muta	150.000.000 din
— Hypos Muta	85.000.000 din
— Stroj Radlje	12.014.000 din

(V letu 1987 je znašala skupna prikazana gospodarska korist od inventivne dejavnosti 6.536.738.547 din).

7. Odgovori na vprašanje, če so OZD predlagale katerega inovatorja v letu 1988 za kakršno-koli priznanje za zasluge na področju inovacij in, če je kateri dobil kakšno priznanje, so naslednji:

- a) Predlagani inovatorji v letu 1988 za podelitev priznanj:
 — Gorenje Muta — za nagrado ORS
 — Železarna Ravne

- za inovatorja leta ŽR (štirje)
- za ORS (eden)
- Rudnik Mežica — za ORS
- TUS Slovenj Gradec — inovator leta združenja usnjarske industr.
- Fecro Slovenj Gradec — za priznanje medobč. raziskov. skupn.

- b) Dobitniki priznanj:
 — Gorenje Muta — nagrada obč. raziskov. skup. (trije)
 — Železarna Ravne — zvezno priznanje (en posameznik in ŽR)
 — Lepenka Prevalje — plaketo inovator leta (dva)
 — Rudnik Mežica — ORS (dva)
 — TUS Slovenj Gradec — diploma inovator leta
 — Fecro Slov. Gradec — priznanje medobč. raziskov. skup. (dva)

8. Pripombe, sugestije, predlogi iz ankete:

— SGP Kograd Dravograd: trimesečno se bi naj preko MGZ sklicevali posveti o inovativni dejavnosti za vodstvene strukture v DO.

— Železarna Ravne: več medsebojnega sodelovanja med DO KR

— Tovarna usnja Slovenj Gradec:
 — uskladitev pravilnika o inovativni dejavnosti (vsaj na območju občine, zaradi lažje primerjave)

— uskladitev evidentiranja inovacij in knjigovodsko vodenje prihodkov od inovacij

— letno koordiniranje dejavnosti po OZD (skupni sestanki, izmenjava mnenj, ...)

— Stroj Radlje: potrebno je več sodelovanja in prijavljanja koristnih predlogov, izboljšav.

Na koncu navajamo še OZD, ki so vrnilo vprašalnik, niso pa imele v preteklem letu nobenega predloga:

1. Imont Otiški vrh
2. Tekstilna industrija Otiški vrh
3. Avtoprevoz Otiški vrh
4. Koroške pekarnice Dravograd
5. Komunalno podjetje Dravograd
6. GG Maribor, TOK Ožbalt
7. Elektrarna Ožbalt
8. Elektrarna Vuzenica
9. Elektrarna Vuhred
10. Gradbeno podjetje Radlje
11. Kroj Vuzenica
12. Surovina TOZD Radlje
13. Obrtno podjetje Pekarna Radlje
14. Grafika Prevalje
15. Komunalno podjetje Prevalje
16. DO Pralnica Ravne
17. Dimnikarsko podjetje Ravne
18. Gradis TOZD Gradbena enota Ravne
19. Elektro Slovenj Gradec
20. KKZ Slovenj Gradec
21. Komunalno podjetje Slovenj Gradec
22. Podjetje za ptt promet Slovenj Gradec
23. Splošna bolnišnica TOZD Oskrba in vzdrževanje Slovenj Gradec MGZ za Koroško

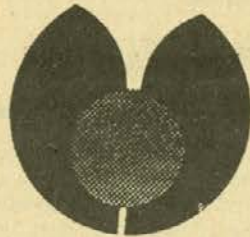
Čprav je Jože Pogorevc iz Mislinje že dolga leta upokojen, še rad pri-me za koso in z njo mahne po visoki travi — foto: F. Jurač

Dva prijatelja — foto: F. Jurač

**KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC**
**KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC**

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1989.

LETO VII — ŠTEVILKA 10

OCTOBER 1989

POŠTINA PLAČANA

PRENOVA KMETIJSKE POSPEŠEVALNE SLUŽBE

O delu, ki ga je opravila pospeševalna služba skupaj z drugimi sektorji in službami treh temeljnih zadrugh organizacij v Slovenj Gradcu, Ravnah na Koroškem in Dravogradu ter tozda »MESNINA« Otiški vrh, združenih v Koroški kmetijski zadrugi Slovenj Gradec, govorijo rezultati zadnjih let, predvsem pa dejstvo, da je danes v organizirano tržno proizvodnjo vključenih že skoraj tričetrt vseh kmetij in, da je v preteklem desetletju znašala povprečna letna rast tržne prireje mleka v zasebnem sektorju blizu 10 %, klavne živine pa preko 2 %. Moderniziranih je bilo 15.000 stojišč, v rodovniško kontrolo je vključenih nad 4.300 plemenic, urejenih je preko 500 ha planinskih pašnikov, melioriranih 150 ha zamočvirjenih zemljišč itd. Želje pa so vedno večje, potrebe po razširjeni proizvodnji nujnejše, uvajanje nove tehnologije postaja zahtevnejše.

Spoznanje, da imamo v pokrajini le desetino kmetij z več kot desetimi kravami, postaja ekonomsko, ne le agrarno-politično vprašanje.

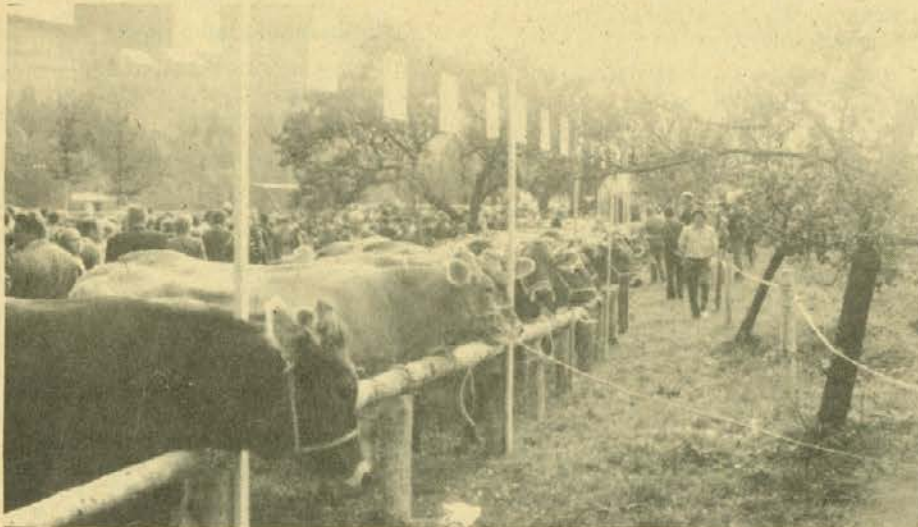
Vendar je volja kmetov na srečo kmečka. Ker so problemi slovenski, je pobudo za obravnavanje reorganizacije pospeševalne službe dala Zadružna zveza Slovenije, Koroška kmetijska zadruga pa je snov obravnavala in jo dopolnila z lastnimi izkušnjami na sestanku z vsemi pospeševalci v regiji v mesecu avgustu ter na kolegiju KKZ in zasedanju Zadružnega sveta KKZ v mesecu septembru, zavedajoč se, da bodo z uvajanjem tržnih zakonitosti in novih oblik lastnine podjetniške funkcije dobile drugačen pomen, s tem pa tudi pospeševalna služba.

Izhajali smo iz ključnih problemov kmetijstva, ki so znani: razdrobljenost posesti, visoka povprečna starost lastnikov zemlje, neustrezna struktura pridelave in prireje, nizka tehnološka raven povprečne kmetije, lastnost oskrbne dejavnosti za zagotavljanje socialne varnosti delavcev, cenovna nesorazmerja (del cen se oblikuje prosto, del pa administrativno), premalo izkoriščene naravne danosti in drugo. Poleg tega intervencije le nadomeščajo izpad dohodka in zaradi cenovnih neskladij pridelave ne spodbujajo.

Pred letom 1962 je pospeševalna služba delovala pri okrajnih zadrugh zvezah; v koroški pokrajini v Dravogradu. Potem so vse manjše zadruge, ki jih je bilo na območju sedanjih družbenopolitičnih skupnosti večje število, imele kmetijske tehnike, ki so vsebinsko opravljali podobne naloge, vendar v precej manjšem obsegu in s poudarkom na kooperaciji.

V svetu je ta služba povečini javna in jo financirana država, pri nas pa (tako ocenjuje ZZ) zastopa bolj zadrugo kot kmete, zato bi naj bila v bodoče organizirana v samostojnih oddelkih pri sedanjih TZO. Delala bi po programu Centra za pospeševanje kmetijstva pri Zadružni zvezi Ljubljana, financirana pa bi bila iz republiških sredstev. In to za vse zainteresirane kmete, ne le za svoje člane. Bili naj bi tudi neodvisni od poslovne politike kmetijske zadruge. Njen cilj bi bil usposabljanje kmetov za pridelavo in prirejo; administrativne obremenitve, ki jih je sedaj preveč, pa naj bi odpadle. Vodil bi jo vodja oddelka, ta pa bo delal po letnem programu, ki je usklajen z regijskim in republiškim. Število pospeševalcev bo odvisno od normativov za obseg dela in razporeditev (hribovsko ali ravninsko območje).

Finansiranje bo zagotovljeno iz treh virov: republiškega, občinskih in participacije kmetijskih zadrugh ter kmetov.

Živinorejska razstava v Šentjanžu — foto: J. Krevh

Nekaj o pridelovanju krompirja

V Sloveniji že dolga leta krompir spada med najpomembnejše poljščine. Tako mesto je krompir dobil predvsem zaradi velike reprodukcijske sposobnosti, saj nam povrne posejano seme z 10—20 kratnim pridelkom. Seveda pa je pridelek 40 in več ton na ha možno doseči če so izpolnjeni določeni pogoji.

1. Priprava zemlje in gnojenje

Niivo za krompir je potrebno pognojiti s 25—30 tonami uležanega hlevskega gnoja na ha. Hlevski gnoj se podorje, predvidoma že jeseni, le na lahkih peščenih tleh je lahko upravičeno spomladansko gnojenje. Zaorava-

nje nepreperle organske mase (koruznica, zeleno gnojenje) lahko povzroči ugodne pogoje za razvoj glivic, ki povzročajo navadno krastavost, kar bistveno vpliva na slabšo kakovost pridelka.

Poleg hlevskega gnoja je potrebno pred setvijo dodati še mineralna gnojila v količini 100—120 kg N, 100—200 kg P₂O₅ in 150—200 kg K₂O pri tem je potrebno paziti, da je razmerje danih hranil v razmerju N:P:K 1:1:1,5-2

2. Za sajenje vedno uporabljamo zdrav, kakovosten, potrjen semenski krompir, ki ima manj kot 10 % okužb z nevarnimi virusi (zvižanje listov, črtavost ipd).

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nagrajevanje pospeševalcev bo urejeno z enotnimi republiški merili, odnos s kmetijsko zadrugo pa bo urejen s posebno pogodbo, v kateri bo opredeljeno delo oddelka na območju občine in usluge zadruge za pospeševalni oddelek.

Odgovornost za izvajanje programa ter disciplinsko odgovornost bo nosil vodja oddelka, ki bo odgovoren republiški centru za pospeševanje kmetijstva. Delo oddelka bo spremljal, usmerjal in nadzoroval območni pospeševalni odbor, v katerem bodo predstavniki kmetov, zadržug, občine, zavoda in družbenega posestva. S tem bi se naj zmanjšalo število strokovnjakov, ki delajo na tem področju.

Vertikalno bo delovala specialistična služba v samostojnih oddelkih pri zavodih in inštitutih, ki bodo opremljeni z laboratoriji. Organiziranost in vodenje bo pri teh približno enako kot v osnovni mreži. Finansirala se bo iz republiškega in občinskih virov. Specialistov naj bi bilo več kot doslej. Republiški center sodi glede na njegovo funkcijo in dejavnost k republiški upravni službi. Njegova osnovna naloga bo načrtovanje programa ter usklajevanje in nadzorovanje dela službe na vseh treh nivojih, prenos raziskovalnih dosežkov v prakso, izobraževanje in drugo.

Delo bo zagotovljeno iz republiških sredstev, spremljal, usmerjal in nadzoroval pa ga bo republiški odbor.

V razpravah na prej omenjenih organih pa so bila izoblikovana naslednja stališča: največ pospeševalnega dela je doslej opravila osnovna služba pri temeljnih organizacijah KKZ in se zato z zmanjšanjem števila pospeševalcev ne strinjamo, ne nasprotujemo pa njihovi osamosvojitvi, saj je bila služba povečini samostojna že doslej.

V predlagani sistem finansiranja je potrebno vključiti tudi molzne kontrolorje, zadrugni organizaciji pa bi s tako razme-

jitvijo ostal še promet s kmetijskimi proizvodi in trgovska dejavnost poleg ostalih dejavnosti v lastni kmetijski, klavniški, transportni, deloma gozdarski in hranilno-kreditni dejavnosti.

Vendar menimo, da bo s tem pretrgan vez med matično in pospeševalno službo, poslabšala se bo povezava z ostalimi enotami ter zmanjšala odgovornost do količinske proizvodnje in prodaje reprovromateriala, saj zgolj strokovni nasvet čisto ne zadostuje. S tem pa seveda ni mišljeno, da bi pospeševalna služba morala ostati podaljšana roka komerciale, kot je pogosto v dosedanji praksi. Iz predloženega materiala Zadrugne zveze ni razvidno in dovolj pojasnjeno, kdo bo opravljal administrativna dela, vprašljiva pa je tudi participacija kmetov kot eden izmed virov finansiranja. Na sedanjemu Zadrugnega sveta Koroške kmetijske zadruge so jo delegati soglasno odklonili.

Sicer pa pospeševalci sami menijo, da v predlogu bistvenih sprememb pravzaprav ni, kar zadeva njihovo osnovno poslanstvo (po FAO definiciji naj bi bil pospeševalec »glasnik sprememb«), je pa bistveno drugačna organiziranost in način finansiranja.

Pospeševalci naj bi se tudi več ukvarjali z ekonomiko pridelovanja, če tudi to glede na posestno strukturo (4,5 ha obdelovalne zemlje povprečno na kmetijo) ne bo lahka naloga: to ni odpravljanje stanja, ki ni dobro ne za kmete in ne za potrošnike kmetijskih pridelkov.

Pomisleki so bili še glede usklajenosti z Zakonom o združevanju kmetov in bi morala zato reorganizacija te službe počakati na izid zakona o zadrugništvu.

O nakazanih spremembah naj razmislijo predvsem kmetje, ki so koristniki pospeševalnih uslug in naj svoje zamisli posredujejo članom zadrugnih svetov, ki bodo dokončno odločali o bodoči organiziranosti pospeševalne službe.

Jože KONEČNIK, dipl. ing. agr.

Hkrati je potrebno saditi nekaljeno seme, ker s tem pospešimo pomladansko rast krompirja. Najprimernejši čas sajenja je takrat ko so tla do globine od 5—10 cm ogreta na 7° C (konec meseca oz. začetek aprila).

3. Oskrba in varstvo nasada

3.1. K oskrbi nasada sodi rahljanje zemlje, zatiranje plevelov, ter oblikovanje grebenov. Rahljanje zemlje in oblikovanje grebenov je mehanična oskrba nasada, s katero preprečimo zaskarjenje površine.

Za zatiranje plevelov v krompirju se najpogosteje uporablja pripravek Senkor 0,75—1,5 l/ha. Uporabljajo pa se lahko tudi Promepin, Prohelan v količini 2—3 l/ha. S temi pripravki je potrebno tretirati nasad pred vznikom krompirja, s tem, da je možno po vzniku, ko je krompir velik 10 do 15 cm, uporabiti tudi Senkor, vendar le v količini 0,5—0,75 kg/ha. V primeru, da se prekorači navedena količina sredstva, se na krompirjevki pojavijo poškodbe.

3.2. Zatiranje krompirjeve plesni

Krompirjeva plesen je najbolj nevarno glivično obolenje krompirja, saj se v toplem in vlažnem vremenu zelo naglo širi in lahko v kratkem času opustoši ves nasad, gomolji pa v skladišču gnijejo. Da preprečimo krompirjevo plesen in s tem gospodarsko škodo, moramo krompirjeve nasade tretirati z naslednjimi učinkovitimi fungicidi:

— sistemski fungicidi

	poraba na ha v kg ali L
Ridomil MZ	2,5—3
Antracol combi	2—3
Sandofan Z	2,5—3

— kontaktni fungicidi

Dithane M 45	2—2,5
Antracol	1,5—1,8
Cupramix	3,5

Za uspešno zatiranje krompirjeve plesni je poleg uporabe učinkovitih fungicidov pomembno še pravilno škropljenje. Priporočeno je, da se opravi prvo škropljenje s kontaktnim fungicidom, drugo in tretje škropljenje pa s sistemikom, za vsa nadaljna škropljenja pa ponovno uporabiti kontaktne fungicide.

3.3. Uničevanje krompirjeve

Tri tedne pred izkopom uničimo krompirjevo z desikantom (reglone 3—5 L/ha), da preprečimo okužbo gomoljev s krompirjevo plesnijo in črno listno pegavostjo krompirja.

Pri kemičnem uničevanju cime moramo zaradi nevarnosti poškodbe gomoljev posebej paziti, da:

- ne škropimo v vročem vremenu, zlasti če so tla suha
- škropimo zjutraj, dokler so rastline še rosne
- pri semenskem krompirju škropimo dvakrat v presledku 3 do 5 dni.

3.4. Zatiranje koloradskega hrošča

Listno maso in s tem tudi pridelek lahko močno zmanjša koloradski hrošč, ki je najhujši škodljivec krompirja. Za preprečevanje škode je zelo pomembno, da začnemo ličinke zatirati takoj, ko se pojavijo saj s tem močno zmanjšamo pojav druge generacije. Za zatiranje koloradskega hrošča in njegovih ličink imamo na voljo več insekticidov. Nekaj od teh so:

Dezire — nov setni izbor pri Lauku v Trbošnjah — foto: J. Krevh

pripravek	poraba na ha v kg ali L
Fastac 10 % EC	0,1—10,12
Decis EC-25	0,5—0,7
Elocron (R) 50	L—2
Pinofon	1,5
Ekalux—25	0,8
Passe 25—EC	1,5—2

3.5. Izkop krompirja

Krompir izkopavamo, ko je zemlja primerno suha in topla. Zato ga praviloma izkopavamo, ko so tla in s tem tudi gomolji ogreti na 10° C do 12° C. Pogosto se zgodi, da pri nas izkopavamo krompir v pretoplem vremenu, zato moramo gomolje pred skladiščenjem primer-

no ohladiti, sicer se pojavijo toplotni šoki in pri krompirju močno pade odstotek kalivosti.

4. Skladiščenje krompirja je zelo pomembno za pridelavek v prihodnjem letu. Naloga skladiščenja je, da čim bolj ohranimo težo in kakovost krompirja, kljub temu pa pri skladiščenju nastanejo izgube zaradi:

- dihanja
- izhlapevanja
- kalitve
- trohnenja
- gnitja gomoljev

Prvi mesec skladiščenja, takoj po izkopu, je kalo 1- do 5 %, kasneje pa kalo znaša 0,8 do 1 % mesečno pri normalnem skladiščenju

Pridelovanje semenskega krompirja v občini Dravograd

Pridelovanje semenskega krompirja v občini Dravograd sega v leta 1947/48. Takrat je na področju koroške regije bilo posajenih 47 ha semenskega krompirja. Za takratne potrebe je bilo leta 1952 zgrajeno tudi skladišče semenskega krompirja s kapaciteto 70 vagonov. Nato je prišlo nekaj sušnih let za proizvodnjo semenskega krompirja, vendar se je organizirana proizvodnja semenskega krompirja ohranila od vseh koroških občin samo v Dravogradu.

Semenski krompir danes pridelujemo na 34 ha, kar predstavlja 3 % vseh njivskih površin v občini. V te hektarje je vključenih 23 kmetij z 22 ha in na družbenih površinah na 12 ha. Letna proizvodnja semenskega krompirja skupno znaša 550 ton. Za lastni remont potrebujemo 100 t semenskega krompirja z dokupom pri inštitutu in iz uvoza, tržni viški pa znašajo 500 t.

Leta 1985 je bilo zgrajeno skladišče semenskega krompirja s kapaciteto 550—600 t. S tem skladiščem omogočamo kvalitetno skladiščenje semenskega materiala za lastne potrebe in kmete v občini Dravograd ter kupce širom Slovenije. V letošnjem letu bomo na območju občine Dravograd pridelali 550 t semenskega krompirja. Setni izbor semenskega krompirja v občini Dravograd pa je sledeč:

1. igor	430 t
2. dezire	80 t
3. jerla	40 t

Tako kot je pri vseh kmetijskih proizvodih oz. pridelkih veliko neznank v času od setve do žetve, je tudi pri proizvodnji semenskega krompirja.

V tem primeru imam v mislih predvsem oblikovanje cene za semenski krompir, saj je dovolj žalostno, da še ni oblikovana. Vendar skupaj s kmeti že dolgo zremo v boljšo bodočnost.

BRANKO PREGLAU

Terezija Hovnik — »Mlačnikova mama«

Hude zime sta se našla in zaljubila Zabrčnikov najstarejši sin Flori, poznejši Mlačnik in brhka Trezika, Osojnikova hčerka iz Bistre pod Smrekovcem. Že v jeseni leta 1931 sta se s Florijem poročila. Trezika je prišla na Sele in postala gospodinja Mlačnikove domačije. Skromna, delovna, poštena in skrbna slovenska mati in žena je bila. Skoraj šestdeset let je preživela med nami na tej strani Uršlje gore.

Mlačnikova mama, Terezija Hovnik, roj. Knez se je rodila 14. oktobra na veliki kmetiji pri Osojniku v Bistri. Velika kmetija pa pomeni tudi veliko skrb in dela. Zato je bila z delom seznanjena od zgodnje mladosti naprej. Tudi pri Mlačniku ji dela nikoli ni zmanjkalo. Enajst otrok je rodila; vsem je bila skrbna in dobra mati. Vzgojila jih je v pošteno, delovne ljudi in državljane. Najbolj se je v življenju veselila uspehov svojih otrok. Takrat je bila dobre volje in vsa nasmejana.

Mlačnikova mama je imela tudi priznano dvojno dobo za svoj veliki prispevek med NOB. Zvesto je sodelovala in pomagala, koli-

kor je mogla. Veliko strahu je prestala, vendar se nikoli ni zgodilo, da bi bil kakšen partizan ali borec odšel lačen od hiše.

Kmalu po vojni, že leta 1953 je ostala sama, ker ji je umrl mož Flori. Po moževi smrti je nekaj let sama gospodarila, potem pa je izpregla in predala posestvo sinu Roku. V letih, ko sta z možem gospodarila pri Mlačniku, je Mlačnikova mama morala prijeti za vsako delo. Obnovila sta celo posestvo. Postavila sta novo hišo in hlev. Ko je predala posestvo sinu, ni dolgo vzdržala doma pri Mlačniku. Ker je imela veliko otrok, je imela tudi kam iti. Odhajala in živela sedaj pri enem, sedaj pri drugem otroku. Najdlje se je zadrževala pri Murkovih, pri hčerki Cvetki in zetu Hinku v Slovenj Gradcu. Najbolj pa ji je bilo všeč pri Hovniku na Selah, pri hčerki Treziki in zetu Milanu. Pri Hovniku je živela do zadnjega, saj so jo od Hovnika odpeljali v slovenjgraško bolnico, kjer je umrla.

Hvala vam lepa, Mlačnikova mama, za vse, kar ste v svojem življenju dobrega storili. Hvala za vse, kar ste dali Mlačnikovemu gruntu.

Rok GORENŠEK

Florentyna

SREČA JE ...

Kaj je sreča?

Je to prva izrečena beseda,

ki jo otrok spregovori?

Je to prvi pogled slepca,

ki ozdravi?

Ali je to prva ljubezen,

ki lahko tudi boli,

če jo v cvetju zatrejo vsi?

Je sreča res takšna,

kot si jo vsak želi?

Je to res izpolnitev vseh želja?

Je to res upanje v boljše dni ... ?

ZRNO

Drobna zrna kmet poseje

v rodovitno prst domačo.

Sonce greje jih in moči dež,

da vzklija bi čimprej.

Steblo nežno brž požene

in bogati iz dneva v dan.

Ko pa zrelosti napoči čas,

je kmalu kruha za vse nas.

življenja si je letos, 2. 7. učakal ter to obletnico zdrav in dobre volje praznoval ALEŠ GOLOB, pd. Ardev v Kotljah. Rodil se je 2. julija 1919 na kmetiji pd. Šafar v Boštjanu pri Dravogradu. Tam je spoznal tudi svojo ženo Marijo in se z njo leta 1951 poročil.

V Kotlje se je priselil 1. maja 1954 potem, ko so kupili Ardevovo. Domačija ima zelo ugodno lego, saj leži samo streljaj nad hotuljsko vasjo proti Podgori. Meri 13 ha. Polovica je polj in travnikov, polovica pa gozda. Ko je prevzel kmetijo, je bilo treba marsikaj postoriti in urediti. Danes redi 10 glav govedu, od tega 7 krav mlekaric. Mleka odda do 12000 litrov na leto. Ardev je tudi vsa leta član in kooperant kmetijske zadruge. V teh 35 letih, kar sta jih z ženo Micko preživela v Kotljah, sta postala prava Hotuljca, ki sta prav zaljubljena v svoj kraj in svojo domačijo. Sta pa tudi dobra sosed, znanca in prijatelja tako, da se človek pri njima dobro počuti. Otroka Jožica in Stanke sta že na svojem, dedka in babico pa razveseljujeta že dva vnuka.

»Pravi Hotuljci so veseli ljudje. Veselice, ples, dobra volja in godba jim pomeni veselje in zadovoljstvo. Zato sem se v Kotljah tudi tako dobro in hitro vživel, ker sem rad dobre volje, saj sem tudi sam muzikant in še sedaj rad potegnem harmoniko na katero zaigram za veselje in kratek čas. Včasih pa sem veliko igral sam in skupaj z drugimi po ohceti, steljarajah, godovih in drugih priložnostih. Največ v Boštjanu, Ojstrici, Dravogradu in drugod,« je povedal Ardev.

Naš jubilat ima rad našo domačo ljudsko pesem. Če je slabe volje, ali pa je kaj drugega narobe, tedaj si pač zapoje tisto, ki jo ima najrajši, mi je povedal. Tudi sam jo dobro poznam, saj je tista, ki pravi:

En hribček bom kupil, bom trte sadil.

Prijatle bom vabil, tud' sam ga bom pil ...!

Še na mnoga, mnoga zdrava, srečna leta, dragi Ardev!

Rok Gorenšek

Aleš Golob

REGIJSKO TEKMOVANJE V ORANJU

KKZ TZO »Trata« Prevalje je letos organizirala regijsko tekmovanje v oranju.

Tekmovanje je bilo 18/8-1989 v Libeličah pri Dravogradu. Na njihvah, ki nam jih je velikodušno »posodil« TZO »Odor«, so tekmoval ekipe KZ »Drava« TZO Vuženica, KKZ TZO »Odor« Dravograd, TZO »Ledi-na« Slovenj Gradec in TZO »Trata« Prevalje.

Dokaj dobra pripravljenost tekmovalcev, številni navijači iz vseh TZO in strokovno delo komisije, so botrovali uspešnemu tekmovanju, ki so si ga ogledali tudi vsi direktorji TZO, oba »glavna« direktorja ing. KONEČNIK in mg. HAUZER ter vodja Koroške zadrudne hranilnice Magdalena KORENT.

Po končanem tekmovanju so najboljše ekipe in posamezniki prejeli priznanja in denarne nagrade na kmetiji »Buč«, kjer smo prireditve zaključili.

Na Bučevi kmetiji bi se lahko ob zvokih domače harmonike še kakšno uro ali dve dal povesečili in utrdili vezi med koroškimi kmetijci.

Pa kljub temu, bilo je prijetno, za kar se zahvaljujemo:

— pospeševalni službi TZO »Odor« za pomoč pri organiziranju tekmovanja,

— TZO »Odor« za njivo, na kateri je bilo tekmovanje,

— vsem Bučovim za prostor in pomoč pri organizaciji,

— vsem tekmovalcem in njihovim mentorjem.

Iskreno čestitamo zmagovalni ekipi TZO Vuženica in ji na republiškem tekmovanju želimo veliko uspeha.

Posebej se zahvaljujemo Koroški zadrudni hranilnici Slovenj Gradec za podeljene denarne nagrade in hranilne knjižice.

Vlado GORENŠEK

Potrebna je zbranost — foto: J. Konečnik

Udeleženci na tekmovanju — foto: J. Konečnik

OBVESTILO

Kmetje, kooperanti Koroške kmetijske zadruge lahko nabavijo mineralna gnojila z obročnim odplačevanjem na 3 obroke, brezobrestno:

prvi obrok plačljiv	ob prevzemu gnojil
drugi obrok plačljiv	30 dni od prevzema gnojil
tretji obrok plačljiv	60 dni od prevzema gnojil.

Pri takojšnjem gotovinskem plačilu ob prevzemu gnojil se kmetu kooperantu prizna 25 % popusta od zneska gnojil.

Kmetje kooperanti lahko nabavijo mineralna gnojila v svoji najbližji poslovalnici Koroške kmetijske zadruge s predložitvijo kooperacijske pogodbe za leto 1989 do 31. 12. 1989 oz. do izkoriščenosti višine sredstev sklada.

Ekipa Lesne — 3. mesto

Da naši sodelavci aktivno preživljajo svoj letni dopust, je dokazala 41. filipjanska izmena v času med 21. in 31. julijem, ko je sodelovala na tekmovanju pri vlečenju vrvi v filipjanski noči. V tem času prebivalci Filip Jakova praznujejo svoj praznik. V okviru tega organizirajo več prireditev in ena od teh je tudi filipjanska noč. Poleg kulturnega programa pripravijo to noč več športnih in družabnih prireditev, med drugim vlečenje vrvi. To je tudi glavna in najbolj zanimiva disciplina iger.

Letos je v tej igri prvič sodelovala tudi ekipa našega doma v Filip Jakovu. V hudi konkurenci se je uvrstila v polfinale in ob koncu zasedla odlično 3. mesto.

Glavni pobudnik organizator in kapetan ekipe je bil Rado Potočnik iz Nove opreme. Skrbno pa mu je pomagal Janko Javornik, tudi iz Nove opreme, ki je bil v ekipi sekretar. Ostali člani ekipe so bili:

- Boris Cokan — Gradnje Slovenj Gradec,
- Jože Lorenci — Gradnje Slovenj Gradec,
- Filip Prikeržnik — Transport in servisi,
- Janko Prikeržnik — CLS Otiški vrh,
- Anton Javornik — Transport in servisi,
- Ivo Dokl — Nova oprema,
- Zdravko Gaberšek — Transport in servisi,
- Valter Vižin — TP Pameče,
- Srečko Tučman — TP Pameče,
- Franc Štolcer — TP Pameče.

To je bila edina ekipa iz Slovenije in je imela presenetljivo veliko navijačev, prisotni celo ugotavljajo, da jih je imela največ.

Filipjansko noč so dopustniki 4. izmene dostojno zaključili na prireditvah v kraju, svoj uspeh pa so proslavili naslednji dan na terasi pred našim domom. Velik uspeh ekipe je osebje našega doma proslavilo tako, da je ekipo in vse navijače doma počastilo s pijačo.

Asta MIKEC-MALEK

Jože Lorenci — med tekmovanjem

Ekipa Lesne in zakonca ZDOVC

Dobro so potegnili

MINIL JE ČAS, KO JE ODVEČNI KRUH LEŽAL V SMETNJAKU

Povprečna jugoslovanska družina porabi za preživetje 96% mesečnega zaslužka (TELEKS dne 14. 9. 1989).

Morda se še nismo dokončno zavedli tega grozljivega podatka, verjamem pa, da marsikatera gospodinja-mati le s težavo spoji »s krajem kraj«, kot v prisposodbi rečemo finančnemu preživetju do nove plače. Prav gotovo smo že vse prečesali v naših načrtih: čemu se lahko odrečemo, česa si ne moremo več privoščiti.

Lahko vozimo star avto, dokler nam ga bodo še tehnično pregledali in registrirali, lahko imamo še staro pohištvo z malo oguljenimi naslonjači. Obekli bomo stara oblačila, ki jih bomo malo posodobili, ne bomo hodili tako pogosto v kino, ne v lokale, pa tudi vseh knjig in časopisov si ne bomo več kupili, spodobili si jih bomo v ljudski knjižnici. Toda ali

smemo do zadnje luknjice zategniti pas pri prehrani, še zlasti to velja za naše najmlajše?

Za pravilno rast in razvoj otroka je prav gotovo pravilno sestavljena prehrana eden izmed bistvenih dejavnikov. Kot najstarejša otroška zdravnica v naši dolini menim, da naše mlade matere še vedno ne dojijo svojih novorojencev-dojenčkov dovolj dolgo, čeprav jih vsi zdravstveni delavci v predporodnem in poporodnem obdobju nenehno in vztrajno k temu spodbujamo s predavanji in nasveti. NI BOLJŠE HRANE ZA NOVO-ROJENCA KOT JE MATERINO MLEKO! Pa tudi najceneje je.

Menim, da je še vedno slabih 50% mater premalo motiviranih, da bi se dovolj potrudile za to svojo lepo in hvaležno nalogo. Prehitro obupajo-vržejo puško v koruzo in že sežejo po steklenički z umetno hrano, namesto da bi se potrudile, se umirile in zaupale vase.

(Nadaljevanje z 11. strani)

Dovolj bi bilo, da bi vztrajale še dan ali dva, pa tudi še teden dni, da bi se dojenje vzpostavilo. Nato bi brez večjih težav dojile kompletno ali vsaj delno do petega ali šestega meseca starosti dojenčka. Če po tretjem mesecu starosti je nujno dodati v prehrani dojenca sadni sok oziroma sadno kašo kot izvor življenjsko važnega vitamina, mineralov in tudi železa. Temu sledi zelenjavno-mesna juha ali kaša in postopoma po enem letu starosti, ko ima otrok že nekaj mlečnih zobkov, lahko že delno uživa tudi hrano, ki jo skuhamo za druge družinske člane.

Ne navajamo naših otrok pretirano na slaščice. S tem jih bomo obvarovali pred zobno gnilobo in povišano telesno težo-debelostjo. Če jim kupujemo kekse, vzemimo s police v trgovini tiste piškote, ki so obogatene z rastlinskimi beljakovinami (sojinimi beljakovinami). V slaščičarni izberimo raje sirov zavitek ali sadno rezino kot pa s kremo bogato polnjeno torto.

V vrtcu se kljub kriznim časom še vedno zelo potrudi, da je hrana pravilno sestavljena. Na območju občine Ravne je 10 enot VVZ-vrtcev, ki jih skupno obiskuje 986 otrok. Vsi ti predšolski otroci imajo v vrtcu tudi obvezno malico in velika večina (866 otrok) tudi kosilo. Zanimivo je, da otroci nimajo preveč radi zelenjavnih juh, presnega sladkega zelja in sveže solate. Zelo radi pa jedo mleko in mlečne izdelke, kruh in različne namaze, peciva, testenine in krompirjev pire.

Prav gotovo je, da so se naše prehrabene navade izoblikovale skozi tisočletja in s prihodom novih rastlin, gomoljev krompirja iz Amerike v stari svet, spet spremenile in se v veliki meri naslonile na to dobro živilo, ki je nasitilo lačne množice. Nenehno pa mi prihaja na misel rek: »Česar kmet ne pozna, tega tudi ne je.« Torej, če našemu malčku v rani mladosti nismo ponudili okusno pripravljene zelenjavne obroke, ga bo tudi kasneje le s težavo, ali pa sploh ne, sprejel. Še vedno je torej dom, družina ta temeljna celica vsake družine, ki mora skrbeti v skladu s temeljnimi načeli za zdravo, pravilno sestavljeno prehrano. Količina dnevno zaužitih kalorij ali joulov naj bi bila razporejena takole: zajtrk 15 do 20%, malica 10%, kosilo 30 do 35%, popoldanska malica 10% in večerja 20 do 25%.

Naš šolar ima že izoblikovane prehrabene navade in težko ga bomo še navadili na nekaj, kar do sedaj ni sprejel na svoj »jedilnik«. Nekajkrat mesečno lahko zavije po ocvrt krompirček, vendar naj ne bo to njegova stalna malica, prav tako ni »hot dog« v hranilnem smislu višek med malicami. Če smo ga navadili na sadje, jogurt in kos ržene kruha, smo mu dali »temeljne zidake«, s katerimi bo lahko pravilno raste in se razvijal in pri tem ohranjel pravilno telesno težo in preprečeval bolezni ožilja (visok krvni pritisk) in bolezni presnove-kasnejšo starostno sladkorno bolezen. Pravilno prehranjen učenec bo tudi lažje sodeloval pri pouku in telesni vzgoji. Saj vemo, da pri teščem — praznem želodcu — kaj kmalu pade koncentracija sladkorja (glukoze) v krvi, človek postane utrujen, manj zbran, zaspan in pojavi se celo glavobol. Ne dovolimo, da učenec zadnji trenutek vstane in odhiti brez zajtrka v šolo. Če pa že tega nismo uspeli privzgojiti, mora imeti obvezno otrok malico v šoli. Tudi šolske kuhinje se še vedno zelo trudijo, da z omejenimi sredstvi zagotovijo obroke v šolski prehrani, ki zadovoljijo večino učencev in so še

vedno sprejemljivi v ceni, saj poslujejo brez dotacij, torej na ekonomskem izračunu.

Za vzorec vzemimo največjo ravensko osnovno šolo »Koroški jeklarji«, kjer malica 870 učencev, kosilo na šoli pa ima 300 otrok. Za malice del materialnih stroškov pokrije Izobraževalna skupnost, medtem ko so kosila po ekonomski ceni. O tej ne bi govorili, ker je zaradi naše hiperinflacije tako vsak mesec višja.

Naši šolarji prav tako nimajo preveč radi juh, zelo radi pa jedo ribe, jedi iz mletega mesa in sadje, ki ga obvezno pojedjo ali ga vzamejo s seboj. Letošnje šolsko leto je za 10% več otrok, katerih starši so se odločili, naj njihovi otroci kosijo na šoli. Z ukinitvijo COŠ (celodnevne osnovne šole) se je tudi neugodni čas za kosila primerneje razporedil, saj je čas kosila od 11.15 pa do 13.00 ure in se tako vsi učenci lepo razvrstijo in v miru pojedjo svoj obrok. Morda bi vseeno kazalo s strani dežurnih tovarišic ne samo nadzorovati temveč najmlajše in neješčje otroke tudi spodbujati, naj pojedjo ves svoj obrok. Najbolj ješči pa lahko dobijo še dodatek. Na šoli pa že poznajo nekaj učencev, ki zaradi slabih soci-ekonomskih razmer ne jedo kosila, čeprav bi ga bili najbolj potrebni. To rešujejo na šoli interno, navdse humano. Vprašujem se, ali ne prihaja čas, ko bomo skozi naše kuhinje v VVZ in na šolah morali reševati vse več takšnih primerov.

Posebno in morda najtežavnejše poglavje je prehrana srednješolcev, zlasti tistih, ki se vozijo na večje razdalje iz kraja bivanja v kraj šolanja. Tudi v tem obdobju moramo starši bedeti nad prehrano mladostnika, mu pripraviti izdatni sendvič in sadje, bolje tako, kot da mu damo denar, ki bi ga morda zapravil za cigarete ali kozmetiko. Tudi v tem obdobju so še zlasti dekleta lahko slabokrvna zaradi nepravilne in nezadostne prehrane.

Vedno je mati v družini tista, ki je v kriznih časih, spomnimo se vojne, morala poskrbeti, da družina ni bila lačna. Kadar imamo malo denarja ali pa je malo hrane na razpolago, bomo kupili tisto, kar nujno rabimo. Izbirali bomo tista živila, ki po svoji prehrabeni in biološki vrednosti morajo biti nujno zastopane na jedilniku otroka. To so prvi vrsti beljakovine, predvsem živalskega izvora, pa tudi rastlinskega, in sicer 1 gram na 1 kg telesne teže otroka. Predvsem mleko in mlečni izdelki, jajca, meso, ribe, stročnice, še zlasti soja. Sledijo ogljikovi hidrati vir energije: žitarice in izdelki iz žit, riž in krompir ter sladkorji. Tudi maščobe so nepogrešljive. Na prvem mestu olje, mast, maslo. Nikakor pa ne sme manjkati sadje in presna zelenjava.

Varčna in iznajdljiva gospodinja — mati bo ravno sedaj zbrala vse svoje sile in iznajdljivost, pogledala v ženske revije npr. Naša žena in druge, kjer bo našla kopico dobrih in vseeno poceni receptov za kuho in gospodinjstvo ter pripravila svoji družini zdrave obroke.

Poskusimo spet vkuhavati sadje in zelenjavo, vseeno je ceneje kot kupiti gotove konzerve. Primerjajte in kalkulirajte cene. Dela seveda ne smete računati. Pritegnite k tej pripravi tudi druge družinske člane. Naredite iz tega prijetno in koristno opravilo. S temi domačimi pripravki boste lahko vso zimsko obdobje popestrili in obogatili družinske jedilnike. V naših sodobnih stanovanjih so za shranjevanje ozimnice zelo omejene možnosti, povrhu v centralno ogrevanih blokkih tudi kleti niso več dovolj hladne, pa vseeno bomo z zračenjem skozi zamrežena kletna okna to težavo lahko omilili in pravilno shranili našo ozimnico.

dr. Božena ČRETNIK

Naši jubilariti

Meseca oktobra praznujejo svoje jubileje

10 LET DELOVNE DOBE

Stevan CIGLJAREV, Blagovni promet

Zdenka GLASER, Žaga Vuhred
Karel KOŽELNIK, TSP Radlje-Podvelka

Peter KRAJNC, Gozdarstvo Radlje

Jože LENART, Interna banka
Jože MEŽNARC, Žaga Mislinja

Miro OVČAR, TP Pameče
Ivan PUŠNIK, Gozdarstvo Radlje
Janez ŠIREC, TSP Radlje-Podvelka

Samo VONČINA, DSSP

Mirko NAVODNIK, Žaga Otiški vrh

20 LET DELOVNE DOBE

Jožica BRITOVŠEK, Žaga Mislinja

Vida GRIL, DSSP

Vinko HRASTELJ, TP Pameče

Vinko KLEMENC, Gozdarstvo Radlje

Franc KOBOLT, Blagovni promet

Alojz KOTNIK, Transport in servisi Pameče

Milan KOTNIK, Gozdarstvo Mislinja

Mirko KUN, Žaga VUHRED
Branislav MARKOVIČ, TIP Otiški vrh

Marija MUMEL, TSP Radlje-Podvelka

Hermina RAZGORŠEK, Nova oprema

30 LET DELOVNE DOBE

Ivica BAŠIČ, Blagovni promet

Terezija KRIŽAN, Interna banka

Mirko PERŠE, Blagovni promet

35 LET DELOVNE DOBE

Janez-Gabrijel KOZELJ, DSSP

Foto: M. Čarf

Tržna problematika lesne industrije

V tem kratkem sestavku lahko opozorimo samo na nekatere pereče probleme pri plasmaju naših izdelkov na domačem in izvoznem tržišču. Gospodarska kriza v državi se še naprej poglablja in še ni znakov oživiljanja. Znano pa je, da v kriznih in negotovih časih z brezglavim naraščanjem cen največje breme nosijo izdelki trajne potrošnje, kamor spada večina naših programov. (V takih časih narašča potrošnja kruha in alkohola).

V zadnjih mesecih je največji padec prodaje na domačem trgu pri pohištvi in ivernih ploščah. Na zmanjšanje prodaje pohištva končnim kupcem so dodatno vplivali še naslednji razlogi:

- ukinitve prodaje na čake z odloženimi roki dospetja in
- obvezno posebno prikazovanje celotnik (visokih) obrestí.

Podoben je razlog padca prodaje ivernih in oplemenitenih plošč, saj pohištvena industrija proizvajava s polovičnimi zmogljivostmi.

Tu je še dodaten vpliv liberalizacije uvoza (ukinitve carin in carinskih davkov) iz zahoda in presežkov pri klirinški menjavi. Tako se srečujemo ob padcu potrošnje še s sorazmerno velikim in cenenim uvozom.

Tudi pri programih stavbnega pohištva in žaganega lesa so tržne razmere poslabšale.

Z namenom, da ublažimo negativne učinke naraščajoče inflacije smo v zadnjih mesecih največ aktivnosti posvečali skrajševanju plačilnih rokov in doslednemu povečanju cen v lastni prodajni mreži.

Na izvoznem področju pa sta dve glavni omejitvi: devizni tečaj, ki ne sledi povečanju cen na domačem trgu) ni stimulativen, druga omejitev pa je programska, saj z nekaterimi našimi programi nismo sposobni prodreti na zahtevna tržišča.

Kaj storiti?

Na področju trženja smo sprejeli začasne kadrovske in organizacijske ukrepe z namenom povečati delež lastne prodaje (prodajalne in prodajni inženiring) in s čim bolj prilagodljivo prodajno politiko obdržati nivo prodaje preko posrednih prodajnih kanalov. Ob lastni prodajni mreži intenzivno razvijamo sodelovanje z zasebnimi prodajalnami. V mesecu oktobru nadaljujemo z intenzivno ekonomsko propagando, še posebej pa bomo s tržnim komuniciranjem podprli lastno prodajno mrežo in prodajne akcije, ki jih bomo izvajali z našimi poslovnimi partnerji.

V času od 17. do 26. oktobra bomo organizirali že tradicionalni hišni sejem in tudi to bo priložnost za pospešene prodajne aktivnosti.

V zadnjih mesecih leta načrtujemo povečanje izvoza, saj je končno že tudi realno pričakovati realni tečaj in s tem spodbudo izvozu.

To so seveda kratkoročne tržne aktivnosti. Trajne uspehe pa lahko pričakujemo samo s kvalitetnim razvojem programov, tehnologije in racionalnega izvajanja vseh poslovnih funkcij.

Đuro HARAMIJA

KADROVSKE VESTI

PRIŠLI V TOZD: avgust 1989

Priimek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO MISLINJA

Krušič Ervin, 1. 8. 1989, sekač, TOK Slov. Gradec

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH

Ošlak Damjan, 4. 8. 1989, zlaganje in odprema, —

TOZD ŽAGA MUŠENIK

Andrej Mirko, 1. 8. 1989, vzdrževalec strojev, Rudnik Mežica,

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Štumpfl Zdravko, 14. 8. 1989, lesar širok profil — pripravnik, —

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE OB DRAVI

Širec Darinka, 1. 8. 1989, lesar širok profil — pripravnik, —

Seršen Zvezdana, 1. 8. 1989, lesar širok profil — pripravnik, —

Matjaž Dušan, 18. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Holcman Zvonko, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Janišek Miran, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Koren Majda, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Vajs Ivica, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Praprotnik Damjan, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Zlatar Franc, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Pečovnik Suzana, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Golob Željko, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Zupančič Gregor, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Švajger Jože, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Grace Tanja, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Novak Karmen, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Črešnik Marjeta, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

Ropič Dušan, 1. 8. 1989, pomoč pri stroju, počitniško delo

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH

Hajnže Janja, 1. 8. 1989, čiščenje poslovnih prostorov, prva zap.

Sibila Vinko, 7. 8. 1989, pomoč pri kurjenju vr. kotla, Kograd Dravograd.

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Vodovšek Zoran, 3. 8. 1989, ključavničar—pripravnik, prva zaposlitev

Sečnjak Blaž, 17. 8. 1989, ključavničar—pripravnik, prva zaposlitev

Jeromek Maksimiljan, 17. 8. 1989, ključavničar—pripravnik, prva zaposlitev

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Jeromek Ivan, 22. 8. 1989, priroj. pene in blokov, Avtoprevoz Dravograd

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Hojnik Januša, 1. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Turčin Alenka, 1. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Štros Petra, 1. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Smonkar Darja, 7. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Mencinger Anita, 14. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Skočaj Andreja, 1. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Oder Kristina, 28. 8. 1989, pripravnica, prva zaposlitev

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Svetina Simona, 1. 8. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Kotnik Matej, 1. 8. 1989, kurirska dela, počitniško delo

Kanovnik Darja, 24. 7. 1989, pom. adm. dela, počitniško delo

Pečoler Marija, 1. 8. 1989, dela v pomoč. domu, počitniško delo

Petrič Darko, 10. 7. 1989, pom. dela v AOP, počitniško delo

Hovnik Igor, 28. 6. 1989, kurirska dela, počitniško delo

DELOVNA SKUPNOST INTERNE BANKE

Hajnže Hedvika, 14. 8. 1989, pom. knjig. dela, počitniško delo

ODŠLI IZ TOZD: avgust 1989

Priimek in ime — datum odhoda — dela, ki jih je opravljal — v katero organizacijo odhaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vogrin Zdravko, 10. 7. 1989, gozdni delavec, —

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Osrajnik Marjan, 17. 8. 1989, gozdna dela, —

TOK GOZDARSTVA SLOVENJ GRADEC

Gaberšek Jože, 8. 8. 1989, gozd. dela — sekač, —

Slikano na Podvajski ravni, 2. 7. 1989. Srečanje upokojujencev vseh treh KS: Sele-Vrhe, Stari trg in Podgorje — foto: Danijel Pušnik

SREČANJE UPOKOJENCEV TREH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Upokojujenci treh krajevni skupnosti Sele—Vrhe, Stari trg in Podgorje smo se zbrali 2. julija na Podvajski ravni. Srečanje je bilo zelo skrbno pripravljeno, še vreme nam je bilo naklonjeno. Čez celi dan so nas sončni žarki dodobra pregrelí.

Upokojujenci vseh treh krajevni skupnosti so združeni v eno organizacijo Stari trg, ki ji predseduje Avgust HOLC. Zelo je vester in prizadeven. S svojim odborom skrbi za razne prirreditve, srečanja in izlete.

Tu na Podvajski ravni je bilo res vse lepo pripravljeno. Odborniki so se res potrudili. Pohvaliti moram tudi Marijo STROPNIK, p. d. Urbanceljevo, iz Velunj, ki nam je priskrbelala kruh, pečen v kmečki peči.

Predsednik tov HOLC, je vse lepo pozdravil in nas tolažil, da bodo morda prišli lepši časi, saj se nam obeta povišana pokojnina. »A kaj,« so dejali upokojujenci, »ko nam inflacija vse spróti pojem«.

Upokojujenci so imeli lep razgled na Šaleško dolino. Motili so veliki šoštanski dimniki, ki puhajo v zrak strupene pline in uničujejo našo lepo naravo. Le kaj bo čez nekaj let, če se to ne bo uredilo. Kaj bodo pustili našim zanamcem, če bo šlo tako naprej.

Kmečke žene pa se niso mogle nagledati, kako lepo valovi ozimna rž pri Podvajšku. Razborski kmetje še sejejo ozimno rž, saj je domači črni kruh najslajši. Ne vem, ali zato, ker je tu bolj težko obdelati njive kot pa v dolini in tudi večjo skrb jim posvečajo.

Naj bo, kakorkoli že, veseli smo se vračali na svoje domove z željo, da bi se drugo leto zdravi spet srečali.

Upokojujenci se svojem predsedniku Avgustu HOLCU in celotnemu odboru najlepše zahvaljujemo.

Stefka MELANŠEK

Iz življenja upokojencev Mislinje

Društvo upokojencev v Mislinji je že vrsto let zelo aktivno. Trudi se, da bi svojim članom uredilo kar največ priložnosti za medsebojne stike, zabavo pa tudi za kulturo. Do sedaj je bilo to omejeno, le na izlete in druga srečanja na konferencah. Zaradi podražitve prevoza je postal izlet že kar precejšnje breme, pa tudi za slabotnejše je prenaporen. Zato je bilo treba misliti kako lažje in ceneje organizirati zabavo in srečanje v kraju samem, kjer bi vsi tudi slabotni v zdravju in finančah, prišli na svoj račun, se množično sestali in za kratek čas pozabili na vsakodnevne težave življenja. Takšno srečanje je bilo letos na turistični kmetiji pri Levovniku v Mislinji. V prijetni senci sadovnjaka so bile urejene mize in klopi, stojnice za pijačo in čevapčiče in seveda plesni oder. Že v dopoldanskih urah se je zbralo večina članov. Za kosilo, malico in nekaj pijače po želji je bilo treba prispevati po članu le 25 do 30.000 din. Za večjo žejo pa je bilo na voljo še pijače po lastni ceni. Seveda bi društvo ne moglo izpeljati takšnega srečanja, če bi ne imelo širše podpore delovnih organizacij, kjer so upokojenci nekoč delali.

Na vseh srečanjih in prireditvah pa člani vedno spremlja s svojim petjem pevski zbor, ponos društva. Že dolga leta je društvo iskalo pevce in pevovodjo, a brez uspeha. Pred par leti pa je to uspelo dolgoletnemu predsedniku društva Stanetu Jeseničniku. Pod vodstvom pevovodje Vere Jeromel je pevski zbor dosegel lepe uspehe tako doma, pa tudi preko meje. Za vse te uspehe so člani hvaležni sedanjemu odboru pod vodstvom predsednika. Zato je bilo tudi tokrat pri Levovniku zelo veselo. Po pozdravnem govoru predsednika je pevski zbor zapel Zdravljico in še druge pesmi. Nato so bila podeljena priznanja članom, ki so že 20 let in več zvesti člani društva in teh je kar lepo število in zabava se je začela. Invalidski ansambel Mislinjske doline, ki rad pride med mislinjske upokojence je Mislinčanom najbolj všeč, je ob petju zaigral lepe melodije, ki razgibajo še tako mirne ljudi za ples. Organizacija je bila na visoki ravni vse od kuharic, upokojenk, streznega osebja in seveda od Levovnikovih domačih. Vsak je po sposobnostih prispeval svoj delež in veselje je trajalo do noči.

Najbolj zabavno je bilo tekmovanje: vlečenje vrvi, streljanje v tarčo in hoja s hoduljami. Zmagovalcem so bile podeljene nagrade: salame, svinjske krače in sok. Vse te dobrote so bile tako težke, da sta jih dva upokojenca z muko prinesla na ranti na prizorišče. Najuspešnejša pri hoji je bila 80 letna Marija Broložnik, ki je kar ni bilo moč kmalu spraviti s hodulj. Očitno še ima to v sebi iz pastirskih let. Tudi pri streljanju v tarčo so ženske zasedle prvo mesto in pojedle kračo in salamo. Pri vlečenju vrvi pa so ženska in moška ekipa zmagali Dovže in Mislinja proti Završam in Doliču in popili vino.

Tako je zabava uspela v splošno zadovoljstvo in veselje navzočih. Pa drugo leto spet na svidenje.

Za vse dvajset in večletne člane društva, ki se tega srečanja niso udeležili, pa je bilo ponovno srečanje v dvorani zadrúžnega doma v Šentilju 23. avgusta s pogostitvijo in podelitvijo priznanj. Tudi tokrat je bilo vzdušje veselo in zadovoljstvo vseh veteranov članov društva upokojencev.

Jože Kranjc

CENE GOZDNIH SORTIMENTOV ZA OKTOBER 1989

S prvim oktobrom smo sedaj veljavne cene povišali v skladu z dogovorom od 25 % do 40 %. Povpraševanje po gozdnih sortimentih je veliko. Zelimo, da pospešite sečnjo, da bomo skupno zadovoljili potrebe potrošnikov. Predvsem želimo čimveč hlodovine ter drogov 10 m, 11 m in 12 m.

IGLAVCI	September 1989	Oktober 1989	%
Hlodovina sm. jelka			
F	3 000 000	4 100 000	136,6
F II	2 300 000	3 000 000	130,4
L	2 000 000	2 800 000	140,0
I	1 900 000	2 500 000	131,6
II	1 500 000	1 800 000	120,0
III	1 000 000	1 200 000	120,0
repr. I—III	1 600 000	2 100 000	131,3
Hlodovina bor			
F	3 200 000	4 500 000	140,6
F II	2 500 000	3 300 000	132,0
L	2 200 000	3 100 000	140,9
I	2 000 000	2 700 000	135,0
II	1 600 000	2 000 000	125,0
III	1 000 000	1 200 000	120,0
repr. I—III	1 700 000	2 300 000	135,3
Hlodovina macesen			
F	3 400 000	4 900 000	144,1
F II	2 800 000	3 600 000	128,6
L	2 400 000	3 400 000	141,6
I	2 200 000	3 000 000	136,4
II	1 800 000	2 200 000	122,2
III	1 000 000	1 200 000	120,0
repr. I—III	1 800 000	2 600 000	144,4
Hlodovina sm. jelka 4, 5 in 9 m o nad 30 cm	2 000 000	2 900 000	145,0
Drogi 6, 7, 8 m	1 900 000	2 500 000	131,6
9 m	1 900 000	2 300 000	121,1
10 m	2 000 000	2 500 000	125,0
11, 12 m	2 100 000	2 800 000	133,3
Ostali teh. les	1 000 000	1 100 000	110,0
Okroglice	1 000 000	1 100 000	110,0
Celulozni les iglavci sm. jelka I. klasa	700 000	900 000	128,6
II. klasa	500 000	600 000	120,0
cel. les TIP	500 000	600 000	120,0
LISTAVCI			
Bukev F	2 500 000	3 200 000	128,0
L	1 900 000	2 500 000	131,6
I	1 500 000	2 100 000	140,0
II	1 100 000	1 600 000	145,5
III	900 000	1 000 000	111,1
repr. I—III	1 400 000	1 800 000	128,6
Les za TIP	600 000	700 000	116,7
Zagan les ČPČ	6 000 000	8 700 000	145,0
I	4 800 000	6 900 000	145,0
II	3 800 000	5 500 000	144,7
III	3 400 000	4 900 000	144,1
IV	3 000 000	4 300 000	143,3
Dogovorjena cena TSP Radlje ČPČ — IV 80 mm		5 800 000	
III klasa		4 700 000	
Smreka Gornji Grad ČPČ — II 76 %		5 800 000	

V slovo KARLU REBERNIKU

Nemilo je usoda posegla med nas in nam je vzela dragega moža, očeta, dedka, brata, strica in botra Karla REBERNIKA iz Starega trga pri Slovenj Gradcu. Globoko smo pretreseni ob spoznanju, da je presekana njegova nadvse polna in dejavna življenjska pot.

Planinska tovarišija ostaja brez iskrenega in predanega prijatelja in tovariša, svojci pa brez dobrega in skrbnega moža, očeta in dedka. Vemo, čas bo zacelil rane, toda v nas bo ostala vtisnjena neizbrisana sled, ki jo je zarisal s svojimi dobrimi deli, prijateljstvom in zgledom. Redko srečamo tako priljubljenega in dobronarčnega človeka kot je bil rajni Karel. Ljubili so ga njegovi domači, žena, otroci in vnuki, spoštovali njegovi sosede in znanci. Radi smo ga imeli Starotržani, pa tudi planinci, izletniki, smučarji in gozdni delavci.

Karlu Reberniku je stekla zibelka 29. 10. 1917 v Razboru, na najemniški kmetiji Kristavčnik. Bila so to težka leta prve svetovne vojne in tudi Karel se je moral že v rani mladosti seznaniti in spopasti s trdim in krutim življenjem tistih let. Rojen sredi gozdov, je kmalu postal del njih, ko je pasel živino po gozdnih jasad in fratah, nabiral gozdne sadeže in zdravilna zelišča ter pomagal staršem skrbeti za mlajše brate in sestre.

Vendar so to bila njegova najlepša leta, ki so mu vtisnila ljubezen do narave in planin, kateri je ostal zvest do svoje prerane smrti. Tudi Karla je zajelo kolesje druge svetovne vojne, vendar se je srečno vrnil v ljubljene gozdove pod Uršljo goro ter se zaposlil pri takratni gozdni upravi Slovenj Gradec.

Kmalu si je ustvaril družino. Leta 1948 se je poročil s Podstenškovo

Ančko iz Razbora. V Suhem dolu sta si ustvarila svoj prvi dom, kjer so se jima rodili dve hčerki in dva sinova. Skrb za družino je dala rajnemu Karlu nov elan za življenje in delo. V skrbi za šolanje otrok so se leta 1959 preselili iz Suhega dola v Stari trg pri Slovenj Gradcu, kjer sta si z ženo ustvarila novi dom. Ker pa je hotel ostati zvest svojemu poklicu, se je zaposlil pri lesno industrijskem podjetju v Pamečah, zadnjih pet let pred upokojitvijo pa je bil v Tovarni ivernih plošč v Otiškem vrhu vodja skladišča za lesno surovino.

V vse življenje pokojnega Karla je vtakana velika ljubezen do naših planin in gora. Nešteto krat je prekrizal pogorja Matjaževce Pece, Uršlje gore, Raduhe in drugih planin. Opravil je vse poti slovenskih transverzal. Skratka, pot ga je vodila v planine, kadar sta mu dopuščala čas in zdravje, saj je ravno v gorah, med vedno tajinstveno šumečimi gozdovi in žuborečimi potoki našel poseben mir in navdih za življenje.

Dragi Karl!

V naših srcih živiš naprej. Naj ti pojejo gozdovi, ki si jih tako ljubil, svojo večno uspavanko. Zagotavljamo ti, da te bomo ohranili v trajnem spominu kot zvestega prijatelja in dobrega soseda. Pogrešali te bomo na vsakem koraku. Manjkala nam bosta tvoja dobra volja in prijaznost. Posebno boš manjkal svoji družini: ženi, hčerkama, sinovima in vnukom, ki so te ljubili in spoštovali.

Hvala ti za vse, kar si dobrega storil za nas.

Počivaj v miru na starotrškem pokopališču, od koder imaš tako lep razgled na tvoje ljubljene gozdove in planine.

F. Jurač

IVANA FLORJANČIČ 1910—1989

Na šentiljskem pokopališču so pokopali Ivanko Florjančič iz Kozjaka pri Mislinji. Rodila se je 15. 4. 1910 na Elbejevi kmetiji v Mali Mislinji v 15-članski družini. Otroška leta je preživljala doma, leta 1933 pa se je poročila in z možem Ivanom sta kupila Florjančičevo kmetijo, na kateri sta si uredila toplo zakonsko ognjišče. V zakonu je rodila 7 otrok in najhujši udarec za njo je bil leta 1972, ko se je sin Gusti smrtno ponesrečil v velenjskem

rudniku. Bila je vseskozi ljubeča mati in v njej je bila želja, da vse svoje otroke vzgoji v pridne in poštene, kar ji je tudi uspelo.

Čeprav je v svojem življenju veliko trpela in garala, ni nikoli potožila, da ji je hudo. Vse je vzela za dobro. Vsi, ki smo Florjančičevo mammo poznali, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Naj ji bo lahka domača zemlja!

60 let gasilskega društva

Prostovoljno gasilsko društvo Golavabuka je bilo ustanovljeno 10. marca 1929. Ustanovni člani so se zbrali pri kmetu Krbelu v Tomaški vasi. Po zapisniku o ustanovitvi društva se je ta dan zbralo 21 ustanovnih članov. Do ustanovitve gasilskega društva je prišlo zaradi nesporazumov v gasilskem društvu Turiška vas, kamor je spadalo tudi področje Golavabuke. Zaradi tega so Golavabučani hoteli imeti svoje gasilsko društvo.

Ko prebiramo gasilsko kroniko tega društva, ugotovimo, da si je društvo iz leta v leto pridobivalo nove člane, zlasti mlade in danes je društvo izredno aktivno. Kot zanimivost naj povemo, da je prva gasilska brizgalna vzdržala vse do leta 1975, ko je društvo kupilo novo modernejšo in močnejšo. Leta 1970 je društvo nabavilo gasilski avtomobil, danes pa ima društvo na voljo sodoben orodni avtomobil IMV ter drugo opremo, ki je potrebna za uspešno obrambo pred požari in posledicami drugih nesreč. Vsekakor pa je treba omeniti, da je plod njihovega dela dobro nagraden z lepim in sodobnim novim gasilskim domom.

F. JURAC

Na svečanosti ob praznovanju 60 letnice gasilskega društva Golavabuka, pred gasilskim domom je spregovoril predsednik društva Ivan Hribnik — foto: F. Jurač

Ivan Žunko, član republiške gasilske zveze Slovenije izroča predsedniku GD Golavabuka Ivanu Hribniku republiško gasilsko priznanje. — foto: F. Jurač

Najaktivnejšim članom so podelili priznanja in pohvale — foto: F. Jurač

ZAHVALA

ob mnogo prerani izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, brata, strica in botra

KARLA REBERNIKA
iz Starega trga pri Slovenj Gradcu

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje; vsem, ki ste prišli počastiti njegov spomin, ga pokropili in bedeli ob njegovem zadnjem ležišču. Zahvaljujemo se g. župniku iz Slovenj Gradca za opravljen pogrebni obred in tolažilne besede. Posebno se zahvaljujemo govornikom predsedniku društva upokojencev Stari trg tov. Avgustu HOLCU, ki se je z ganljivimi besedami v imenu DU Stari trg in v imenu KS Stari trg poslovil od pokojnega ter tov. Jožetu BALIŠU, ki se je poslovil v imenu sodelavcev iz Tovarne ivernih plošč Otiški vrh ter lepo orisal lik in delo pokojnega.

Hvala sindikal. podr. in tov. Sandiju ŠTUMPFLU za darovani venec in organiziranju godbe.

Hvala godbi iz Sentjanža za zaigrane žalostinke ter pevskega zboru VRES s Prevalj za zapete poslovične pesmi. Izredno se zahvaljujemo njegovim planinskim tovarišem, ki so ga počastili v zadnjih trenutkih in ga pospremili do njegovega poslednjega doma.

Še enkrat hvala vsem, ki ste se spomnili našega dragega pokojnika.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, brata, dedija in pradedija

GAŠPERJA SEKALA
p. d. SEKALOVEGA očeta iz Šentanela

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje, nam kakorkoli izrazili sožalje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala zdravstvenemu osebju bolnice Slovenj Gradec za lajšanje bolečin v času njegove bolezni, govornikom za besede slovesa, pevcem ter g. Župniku za opravljen pogrebni obred.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči

ZAHVALA

V šestnajsti pomladi nas je zapustil

DRAGO URAN
iz Primoža na Pohorju.

Ob tej boleči izgubi se boleče zahvaljujemo vsem sosedom — Krajncem, Ošlakom, Knezovim ter Ivanu in Vidi Pušnik, ki so v prvih trenutkih priskočili na pomoč.

Hvala vsem, ki ste s sočutjem darovali cvetje in vence. Prisrčna hvala tudi govornikom: Francu Škrgetu, Branku Naberniku, Tonetu Metingerju v imenu »Srednje kovinarske šole Muta«, Jožici Čresnik ter gospodu župniku Ernestu Berložniku, ki ste z iskrenimi ter tolažilnimi besedami spremljali Draga na zadnji poti.

Iskreno se zahvaljujemo tudi mladincem Primoža in Gasilskemu društvu Vuzenica ter vsem ostalim, ki ste žalovali z nami.

Žalujoči: oče in mati, brat Janko z družino, brat Danilo z družino, sestra Jožica in Beno, brat Silvo in babica.

Bukovnik — mošančke

NAŠA JABOLKA

nadaljevanje

KAPLANOVKA: srednje debela temna rdeča, proti koncu koničasta, okusna, srednje obstojna za shranjevanje;

VOŠČENKE: so debele zelo okusne, voščeno rumeno se svetlikajoče. Olup je gladek kot bi bil voščen. Plodovi so občutljivi na pritisk, primerni za kratkotrajno shranjevanje.

CERJEVIČ: je bolj občutljivo drobno jabolko bo srednje debelo, ima zelo okusno meso, gladko rumen na sončni strani rdeči olup. Vzdrži do januarja.

BOBOVEC: Pri nas poznamo dve vrsti: zelenega — drobnega in rdečega z debelejšim rumenim in rdečim olupom. Ta sadež pri nas bogato rodi. Je odporen na mraz in primeren za daljše shranjevanje. Daje tudi zelo kvaliteten mošt.

KRIVOPECELJ: je zlahtnejši kot bobovec, bolj občutljiv, pri vzdrževanju, srednje debeli rumeni, delno rdeči gladki plodovi z belim mesom so prijetnega kiselkastega okusa. Primeren je za daljše zimsko shranjevanje.

KANADKA je prišla iz Francije v 18. stoletju. Plodovi ploščato okrogli, s širokimi rebri, srednje do malo trebušasto ob peclju, Polovici sta neenaki. Olup je debel, hrapav, na drevesu zelen, skladiščena postane zelenkasto rumena, na sočni strani motno rdeča, pecelj je debel, meso je belo rumeno, prhko, sočno, aromatičnega okusa. Drevesna zrelost konec septembra, užitno zrela od novembra do marca.

MOŠANČEK: imenujemo ga tudi slov. graški mošanček. Pred I. svetovno vojno ga je začel vzgajati Pečoler Franc-Borovnik, v svoji sadni drevesnici na Legnu, zanj je pozneje prejel razna priznanja. Ta vrsta se je v okolici hitro razširila, skoraj ni bilo hiše, kjer ne bi imeli mošančka. Jablana zraste velika, močne krošnje. Rodi dobro, plodovi so drobni do srednje debeli, zeleni, pozneje rumeni, meso belo reznega okusa. Zrelost konec septembra. Obstojna za daljšo zimsko shranjevanje. Danes so na žalost ta drevesa redka, stara, plodnost in kvaliteta opada. Včasih so jih celo izvažali in zanj kot za dobro kvaliteto prejemale nagrade in odlikovanja. Tam, kjer je bila prva vzgojena, pri Borovniku se še kje najde ta jabolčno drevo, to sadje prešajo za kvaliteten mošt.

VINOGRADNICA je zelo okusno jabolko toplejših krajev. Debeli plod zori v mesecu septembru.

JONATAN je prišel iz ZDA, tam je poznani že od 1826. Cveti srednje pozno. Oprasuje ga zlata parmena, rdeči in zlati delišes.

Plod je srednje debel, višina in širina ploda sta enaki. Proti muhi je nekoliko zožen, pecelj je dolg in tanek. Koža je ob drevesni zrelosti popolnoma rdeča. Meso je rumenkasto, čvrsto, sladkovinskega in dišečega okusa.

PEKENE je starejša sorta, že zelo redka. Plodovi so srednje debeli, barve — belega mesa, okusna in srednje obstojna.

RDEČKA je stara že zelo redka vrsta, uspeva v planinah n.m.v. 900 m. Drobni temno rdeči sladki plod.

JONADEL je bil prinešen iz ZDA. Plodovi so podobni jonatanovim. Proti »krlupu in jablanovi bolezi je bolj odporen. Jonatanove pege se ne pojavljajo. Obiramo ga konec septembra. Ohrani se do aprila.

OZIMKA je bolj planinsko jabolko, že bolj redko. Drobni do srednje debeli zeleni plodovi, čez dalj časa porumenijo. Primerna za shranjevanje. Našel sem jo v višjih legah do 900 m.

LOBODČANKA je prinešena iz Labodske doline. Je poznejša sorta s srednje debelimi plodovi, okrogli zeleni, gladkega olupu, lepega mesa — zelo okusna. Našel sem jo že v okolici Dravograda. Primerna za zimsko shranjevanje.

MOŠKATOVEC je zelo stara sorta, najdemo jo še na Dolenjskem. Ima drobne rdeče plodove. Rodi bogato, pri shranjevanju ni občutljiva. Počaka do novih v naslednjem letu.

MOČNICA ima bele plodove prijetnega okusa, zrela zgodnja. Obstojna kratko. Najdemo jo še redko.

GRAFENŠTAJNEC je prišel iz Zahodne Nemčije. Cveti zgodaj. Za oprasovanje mora imeti v bližini zlato parmeno, beličnik, jonatan, krivopecelj. Cvet je občutljiv na mraz. Plod je srednje debel — do debel, na vrhu izraziti rebri, pecelj kratek. Koža je slamnato rumena, na sončni strani rdeča — pegasta. Meso je rumeno in prijetno diši. Če hraniš par plodov v stanovanju, daje prijeten svež vonj. Plod je drevesno zrel konec avgusta, užiten od septembra do oktobra. Zahteva dobro vlažno zemljo.

RJAVKA ima srednje debela jabolka — debelega, rjavega, kosmatega olupu. Drevesna zrelost konec septembra. Primerna za zimsko shranjevanje.

VELIKONOČNICA je lepo rdeče jabolko, srednje debelo, prijetnega okusa, primerno za ozimnico, počaka do velike noči. Drevesna zrelost septembra.

Se nadaljuje:

Matevž ČARF

Spomini Kosove bice

S Kosovo bico, kot ji doma pravijo, sva se srečala v bolnici in povedala mi je, da ji zdravje vseskozi dobro služi in sedaj pri sedemdesetih se prvič zdravi v bolnišnici. Preden sem se poslovil od nje, sem ji moral obljubiti, da jo obiščem na domu in sem obljubo tudi držal.

Ko sem neko nedeljo popoldne potrkal pri Kosu, je v kuhinji ropotala posoda in bica jo je pridno pomivala, vsi drugi pa so bili v travniku in hiteli spravljati otavo. Kar med brisanjem posode sva se zapletla v pogovor.

Kje ste preživljali svojo mladost?

»Rodila sem se kot hči najemnika pri Karbelovi bajti na Velki. Že zelo zgodaj so me starši privajali k delu, saj je bil oče invalid. Tako sem na dninah zaslužila kos kruha, pa še kakšen krajec. No, tako sem imela srečo, da me je zasnil kmečki sin, ki je bil zelo priden, le kmetije ni dobil, ker je vzel »oferco«. Nič se nisem jezila, ker sva se imela rada. Vzela sva manjše posestvo v najem in si precej prištedila. In tako nama je uspelo, da sva deloma z svojimi in z prihranki mojega očeta leta 1928 kupila Kosovo, ki je veljalo za ta kraj kot velika in lepa kmetija. Zanj je bilo treba odšteti za sto krav ali trideset parov volov v tedanjem času. Res, da so bila poslopja v zelo slabem stanju, a meni se je zdelo, da sem najsrečnejši človek na svetu. Danes se pa mlade dečve tako branijo iti na kmetije, čeprav so kmetije urejene in mehansirane.«

Pa ste vse to obširno polje tudi posejali?

»Ja seveda, služinčad je bila pri hiši in tudi družina se je večala. Rodila sem štiri dekleta in šest fantov, za vse je bilo dela in jela, pa še za rezervo je ostalo, za slabe letine. Kako idilično je bilo ob nedeljah hoditi po ozarrah, ko so te od vseh strani božali polni zlati klasi. Danes pa je z žitaricami tako malo zasejano.«

Koliko žanjic ste najeli, kadar ste želi rž ali pšenico?

»Za rž od trideset do dvaintrideset in za pšenico prav toliko. Bila sta tudi po dva oštrača, ki sta brusila srpe in še moški, ki so sproti zlagali v kope, mož je naložil ob takih

dnevih blizu sto kóp in je zvečer imel vse otečene roke ob zlaganju v kope. Seveda pa smo imeli sejane še jarine: oves, ajdo, ječmen in nekaj malega jare rži in pšenice. Ob večjih žetvah je kar mrgolelo ljudi po njivi.«

Kako pa ste izplačevali vse te ljudi?

Ker je bilo tudi doma veliko ljudi, veliko na vračilo, nekaj na odsluž za razne usluge, v denarju se je izplačevalo bolj malo, pa tudi za kruh so rade prišle žet.

Življenje ne prizanaša z udarci. Kdaj vam je bilo najbolj hudo?

»Hudo je bilo pred devetnajstimi leti, ko je strela udarila v skedenj in smo komaj rešili živino, a postavili smo nov skedenj. Še veliko bolj hudo nam je bilo, ko se je pred nekaj leti smrtno ponesrečila pet in polletna pravnukinja Andrejka, za katero nam je še sedaj hudo. Le pravnuček nam je prinesel nekaj tolažbe.«

Raje pustiva žalostne spomine. Ali vas otroci pridejo kaj obiskat?

»Oja, ko sem bila stara sedemdeset let, so prišli vsi s svojim potomstvom, me obsuli z darovi in naredili pravo slavlje, ohceti podobno in odslej mi prirejajo vsako leto. Vesela sem, da še vsi živijo in me pridejo z vnuki

Kosova bica

obiskovat in tudi pri delu nam pomagajo. Tedaj je pravi živžav pri hiši.«

Bica še na mnoga zdrava leta!

Ludvik MORI

NEKOČ JE BILO JEZERO

O Mislinjski dolini je nekoč krožilo med ljudmi mnogo pripovedi in legend, ki jih danes ni več slišati. Škoda bi bilo, če bi ta ljudska izročila popolnoma izginila, zato se mi zdi prav, da jih zapišemo in ohranimo.

Mislinjska dolina je bila nekoč vse do Slovenj Gradca jezero. Naravni jez je zapiral vodo pri današnji gostilni Murko. Nad Starim trgom je stala graščina, kjer je še danes cerkev in križev pot. V gradu je živel graščak z ženo in hčerko Elizabeto.

Elizabeta se je rada vozila s čolnom po jezeru. Nekega dne pa se je čoln potopil in de-

klica je utonila. Graščak je dal preiskati celo jezero, da bi našel trupelce, pa vse zaman. Tedaj se je spomnil, da ima v svojih zaporih veliko zapornikov. Dal jih je privesti v grad in jim obljubil svobodo, če prekopljejo vodi pot, da bo odtekala iz jezera. Zaporniki, ki so takrat najpogosteje za vedno ostali v zaporih, so se z veseljem lotili dela in delali dan in noč. Kmalu so izvrtali vodi pot v hrib in tako je nastala prosta pot v Mežo in si zaslužili svobodo. Voda je odtekla in našli so graščakovo hčerko na kraju, kjer stoji danes Slovenj Gradec. Graščak je na mestu, kjer je ležalo trupelce, dal sezidati kapelo v čast sveti Elizabeti. Okoli so se naselili ljudje in tako je nastalo mesto Slovenj Gradec. Kapelo svete Elizabete so podrli in sezidali cerkev, ki je še danes spomin na graščakovo hčerko.

To je le pravljica, a kot vsaka pravljica ali legenda nosi v sebi tudi zrno resnice. Pripoved se iz roda v rod spreminja, a zrno ostane. To zrno pa je v tej pravljici morda jezero, ki je nekoč res obstajalo kot ostanek nekdanjega morja. Naj bo kakorkoli že, legenda o jezeru naj še naprej živi med prebivalci Mislinjske doline.

V otroških letih sem dobil v roke knjigo, zelo dolgo povest neznanega avtorja o jezeru Mislinjske doline. Mogoče ta knjiga še kje leži, v kakšni muzejski knjižnici?

Ko sem nedavno obiskal našo knjižnico v Slovenj Gradcu in vprašal po starih knjigah, mi je knjižničarka dejala, da so šle vse v predelavo, češ da jih nihče več ne bre. Bilo mi je, kakor da bi mi kdo rekel, naj damo v predelavo vse slike starih slikarjev, češ saj jih nihče ne gleda več. Pa so te danes naša največja dragocenost! Rešimo stara izročila: knjige, pesmi, povesti, saj so del naše kulture, ki nosi velik delež pri ohranjanju jezika in kulture naroda.

JOŽE KRAJNC

Kosova bica med svojim potomstvom

SKOZI TRNOVSKI GOZD

Pozno poletni sprehod skozi JZ del naše raznolične dežele ti da nov pogled nanjo, prijaznejši najbrž zaradi vpliva primorja — kakorkoli že, ko smo se v sončnem petkovem opoldnevu odpravljali iz Slovenj Gradca, so bili naši cilji še oddaljeni, predstave pa tisti, ki smo se podajali prvič, tudi nismo imeli prave.

Iz ljubljanske kotline se je sedaj res užitek spustiti proti morju, vendar je bilo naše uživanje avtoceste kratkotrajno, saj smo se pri izhodu za Logatec že poslovili od te in okušali bridkost zapuščene nekdanje magistrale, ki je nihče več ne pogleda, le tu pa tam, kakšni planinci in domačini seveda imajo blažen mir, čeprav ne vemo ali jim to ugaja ali ne.

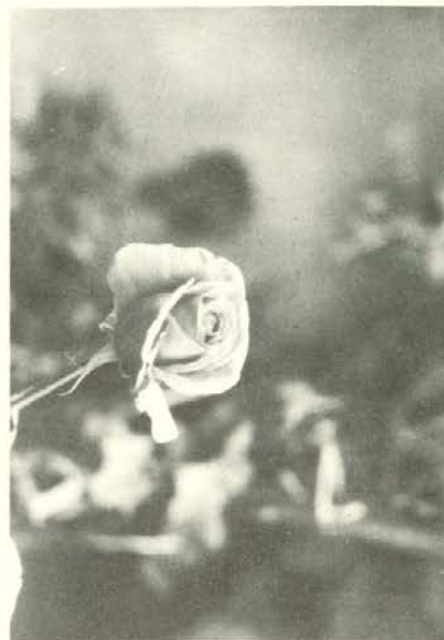
Že smo tudi v Idriji, po parkiranju in zalaganju z opremo se naša skupinica poda proti idrijskim gričem, zvesto za nami pa jo maha sivobel muček in to kar za petami peka Milana, vse do koč na Hlevišču. Kaj se je potem dogajalo z njim, nam ni znano, saj jo je pri omenjeni koči jadrno pobrisal na prvo drevo, ko ga je besno obljajal kužek.

Noč nam je pretela s svojimi pastmi, zato smo jo jadrno odkurili naprej v smeri Vojsko in nekako na sredini poti nam je le Fric naznanil veselo novico, da je hotel, v katerem imamo rezervirano prenočišče v Idriji in ne v Vojskem. Naša pot je tako pridobila na pomembnosti, saj smo nekako za vsem skupaj zaslužili dogodivščine. Nekateri so se že videli v senu v kakšnem zapuščinem seniku in obvezno mora seveda padati dež, spet drugi smo sanjali o nočnem pohodu do jutra, in domišljija je prav dobivala krila, ko nas je Fric spet razveselil, da je »zrihtal« prenočišče v bifeju. Oddahnila si je samo Sonja, ki je

menda pomešala imena in sedeže hotelov, vsi ostali pa smo se pač sprijaznili z dejstvom, da je dogodivščina splavala le po vodi. Šele pozneje smo spoznali, kako da na Vojskem kuhajo tako dober čaj. Ko smo namreč koračili skozi gozd in nam je pot prestreglo nešteto grmov rdečega in manj rdečega šipka in na vrhu Malega Goljaka smo pozabili na šipek in čaj in zabaven večer v koči, ko se je pred nami odstrla veriga Julijcev s Krnom na vzhodu do Triglava in Karavank na zahodu. Razgled je bil vreden truda, spodaj megla, iz megle pa kipijo v nebo gorski vršaci in mi vsi zbrani na eni skali, obdani z nizkim borovjem, smo se kopal v soncu in začudenju.

Pridejo trenutki, ko se počutiš, kot da je svet tvoj... Spust do Iztokove koč je skoraj znižal naš doživljajski »puls«, saj je, kot bi šel na dno vrtače, katerih smo videli še in še in domačinov, ki so pridno pobirali iz vrtač sušino in sploh vse, kar gori. Tudi tu se čuti, da je kriza v žepih in denarnicah. Rade volje so nam odgovarjali na vprašanja, predvsem nas je zanimalo, kje je bližnjica na Čaven, seveda se pot do tja vleče, kot bi jo kdo nategoval. Kljub temu je nepozabna ta pot na Čaven, zaradi igre narave, delovanje burje so drevesa kot zgarane starke ali ptičjih oblik ali drugačne figure, zraščena skupaj, skratka, prave skulpture in lahko si predstavljaš, kako divja tukaj burja. Nekateri izmed nas so jo na lanskem pohodu celo doživeli.

Tega dne smo imeli priliko spoznati rastišča v gozdovih tega območja od nizkega grmičevja bora do gostih bukovih gozdov, kamor zaradi gostote ne posije sonce, do krivenčnih listavcev in iglavcev, vključno nekaj suhih jelk, kot opomin na človekovo ravnanje.

Tudi v trnovskem gozdu so vrtnice

Pot od Cavna do Ajdovščine že diši po morju, zato tako pospešimo. A razgledu na morje smo se morali na žalost odpovedati. Zakrila ga je megla. Zato pa je dobro vidna Ajdovščina vabila in ni nas prinesla okoli. Fige in grozdje so kar vabili in kdo bi se temu uprl. Po devetih urah hoje in sončnega obsevanja se je le nekaterim še ljubilo stegniti roke, ostali pa so jo kurili proti Ajdovščini, kaj-ti geslo je bilo »dobimo se v slaščičarni«.

Milena CIGLER

SHOD NA SELAH PRI SV. ROKU

Ko jesenska megla že lega nad naše doline in sonce šele po 7. uri pogleda izza hribov in dih jesenskega vetra zaveje od Uršlje gore, pravimo, da se bliža jesen in mrzla zima. Ravno v teh dneh je na Selah pri Slovenj Gradcu pri Sv. Roku žegnanje. Častilci sv. Roka že navsezgodaj ropotajo z avtomobili in motornimi kolesi skozi Urbansko, Vrško in Selsko dolino. Ta dolina ima tudi čuden prizdev: Žabengraz. Ne vem, od kot to ime? Mogoče je bil sam kraj poln žab. Po tej lepi dolini je sedaj speljana asfaltna cesta. Na obeh straneh jo obdajajo hribi, na desni se bohota Zelovec s svojimi bogatimi kmeti, na levi so Sele-Vrhe, ki imajo prav tako zelo dobre gospodarje. Tukaj torej prebiva rod pridnih in prijaznih kmečkih ljudi.

Rad bi poudaril še znamenitost tega kraja. Ko se pelješ iz Bukovske vasi proti Selam, tik ob cesti zagledaš veliko kmetijo, ki ji pravimo pri Predniku. Staro hišo je tukaj mladi, pridni gospodar Ivan odstranil in se vselil v novo. Ljudi je zanimalo, od kod ime Prednik. Poizvedel sem po zapisih in izvedel, da so v tej hiši nekoč živele šolske sestre Klarise. Cerkev sv. Urbana, ki je lepo preurejena po zaslugi g. župnika Gabrijela Kneza in ključarja Ignaca Lepenarja, je bila njihova farna cerkev. Sila zanimivo je to, da so vse mrličje pokopavali v sedanjih Libeličah. Torej, tako daleč so našli svoj pokoj. Tako pravijo zapiski. Da se še malo ob poti do Roka pomudimo pri sv. Urbanu. Sv. Urban varuje ljudi pred hudo uro in ljudje ga radi častijo.

Nadalje vodi pot mimo Anžiča-Dvornika. Ime Anžič je znano, saj je bila tam nekoč gostilna in trgovina. Nekdanji Anžič je imel parno lokomotivo, ki je gnala žago in mline. Bil je zelo napreden človek. Malo se ga še spominjam. Bil je zelo velike postave. Ljudje so pravili, da je za malico pospravil kar celega pujska. Mogoče je to šala. Kakorkoli že, bil je dober človek.

Blizu Sel, tik pod vstopom na hrib, stoji prijazna cerkva sv. Miklavža. Le kdo bi se Miklavža ne veselil? Ko smo bili še otroci je bil naš dobrotnik. Veselili smo se njegovega prihoda, bali pa smo se parkeljnov, ki so hodili okoli na isti dan in s seboj vodili celo krdele. Ne vem, čemu se je sv. Miklavž vsidral v tej tihi dolini.

Na levi strani je lepa, sodobna kmetija Apačnik. Tam so že nekdanji romarji sv. Roka puščali konje in kolesje. Za to so Apačnikovi hlapci dobivali lepo napitnino.

Tik ob kmetiji Apačnik teče potok Sečnica. Od Apačnika pa se ne preveč strmo vzpne pot do Roka, kjer so že Sele. V bližini sv. Roka ob poti je še kmetija Sečnjak. Legenda pravi, da se potok Sečnica imenuje po kmetiji Sečnjak. Ko se od Sečnjaka obrneš proti Pohorju, te pozdravi prijazna cerkev sv. Ane, malo stran pa cerkev sv. Ožbolta. Tudi na pohorske griče je lep pogled. Ko pa prideš že do cerkve sv. Roka, najprej vidiš tik ob pokopališču staro mežnarjijo, ki jo je zob časa že pošteno načel. Majhno, lepo urejeno pokopališče priča, da Seljani ne odhajajo radi na drugi svet.

pališče priča, da Seljani ne odhajajo radi na drugi svet.

Vsako prvo nedeljo po 16. v mesecu je pri sv. Roku žegnanje ali lepa nedelja. takrat pridejo kramarji, ki ponudijo svoje dobrote, sliši se piskanje petelinčkov in piščalk, slovenjgraški medicar prodaja srčke in druge lecotve dobrote, pa medicino. Pri Klančniku. oz. Blatniku, kjer je gostilna, se dobi dobra pečenka, kislja juha, golaž in še druge dobrote. Tako si lahko romarji dobro opomorejo. Marsikateri se vrača domov v poznih večernih urah, s klubokom postrani in pevajoč.

Slovinci smo narod, ki rad časti svoje svetnike, priprošnjike, zavetnike. Radi tudi sanjamo o gradovih v oblakih, pozabljamo pa na tisto, kar nam je blizu. Pa je veliko bolj modro, da pobereмо zlata zrnja, ki ležijo pred našimi nogami. Kateri so ti naši zakladi? Na prvem mestu je materina beseda. Naj so druge šege še tako lepe, imena drugih jezikov še tako bogata, nam so pustili naši predniki naše šege, naš jezik, naše romanje. Že Ivan Cankar je zapisal: »Slovenska beseda je beseda praznika«. Tega se moramo zavedati. Naj nas ne slepita sreča in mavrica, ki jo vidimo nad sosedovo hišo. Mavrica mora ostati v naših srcih, v naših spominih na našo dediščino. Le takrat bo vsako naše romanje, vsak shod spomin na naše prednike, ki so nam pustili te bogate zaklade kot doto, ki jo je vredno spoštovati.

Viktor LEVOVNIK

PRI SAŠLU

Dober glas seže v deveto vas, ali še mnogo dlje. Ko sem v eni izmed torkovih oddaj slišal po radijskih valovih petje in godbo iz Podgorja pri Slovenj Gradcu, me je posebno prevzel glas harmonike, na katero je igral Ivan PAČNIK, po domače SAŠLOV ata iz Spodnjega Razborja. Sedemdeset let da že igra, so še dodali. Pa saj to je železni jubilej, sem si rekel. Tega človeka moram najti pa če je na koncu Slovenije kje visoko v gorovju.

Ko sem lepega majskega dne v Podgorju povprašal za Ivanom, so me prijazni Podgorčani radi volje pospremili z jeklenim konjičkom na željeni cilj, kjer sem se znašel kot popoln tujec, a vendar so me toplo in prijazno sprejeli, kot da se že dolgo poznamo. Kar brž sem Sašlovemu atu povedal, da me je v njegov dom privabil glas njegove harmonike, s katero je povezan že polnih sedemdeset let kot sem slišal. Prosil sem ga, da mi zaigra kakšen komad, in ni mu bilo treba dvakrat reči. Kmalu so zvene v prostorni kuhinji lepe melodije, katerim so prisluhnili mali vnučki, ki so obkrožili svojega dedija. Sašlov ata mi je ponosno povedal, da je s to harmoniko povezan ves čas igranja, saj se je nanjo tudi učil kot dvanajstletni poba. Potem pa mi je prinesel pokazat še eno starejšo harmoniko, še dobro ohranjeno ter zaigral nanjo kot mlad fant. Povedal je še, da je veliko igral na ohceti, stelarajah, godovanjih ob drugih takih priložnostih in da so v njegovem domu tudi veliko prepevali.

Še pred nočjo mi je Sašlov ata razkazal nov hlev, ki so ga zgradili pred nekaj leti, ter okolico svojega obširnega in zelo strmega posestva, kjer je vsako delo tudi s stroji težavno, vendar se z pridnim delom da uspešno go-

spodariti. Ko sem ugledal na drugem hribu nekakšen velik vrt z visokim plotom sem ravedno povprašal, le kdo ima tako velik vrt? Tedaj se nasmehne in pove, da imajo tam oni nasajen krompir in s plotom zavarovanega pred divjimi prašiči, potožil je še, da jim te zverine ne pustijo pri miru več nobenega pridelka. Vse, kar ni ograjeno, razrijejo ali pomendrajajo, vse kar posejejo. Včasih smo pridelali vse doma, dokler v teh krajih ni bilo nadloge. Prav na tem hribu so Sašlovi posekali večjo površino lesa, ki je deloma že buldožersko planirana in bodo na teh površinah uredili travnike v zameno za strmino na katerih bodo pasli živino.

Povprašal sem Sašlovega očeta, kako je bilo v teh krajih med vojno: »Ja,« pravi! »Veliko so hajkali po teh hribih partizani, kakor tudi Nemci, pred katerimi smo trepetali za življenje. Nič nam ni žal, kar smo darovali partizanom, le po osvoboditvi nas je nova oblast močno razočarala, ko je nas kmete z raznimi

pritiski hotela spraviti z gruntov, oz. nacionalizirati privatno kmetijstvo ter izmaličiti naše kulturne vrednote.«

Še veliko lepega sem zvedel tisti večer pri Sašlu, kjer sem prenočil. Hčerka Milena je povedala da sta ata in mama lani obhajala zlato poroko, pred 35 leti pa očetova starša. Iz tega lahko sklepamo, da je to žilav in pogumen rod, z zanosom; poln ustvarjalnosti in napredka ter nadarjen za muziko in petje.

Še sedaj Sašlov ata pridno pomaga pri delu, kakor tudi mama, in še vedno rad potegne meh ter si zapoje v upanju, da ga bodo posnemali v tem tudi njegovi vnuki.

V imenu vseh, ki ga poznajo želim še veliko zdravih in srečnih let, da bi še dolgo raztegoval svoj meh.

Šele ponoči sem se zavedel, da sem zašel v kraljestvo ščetinarjev in kaj lahko bi se zgodilo, da bi se pri svojem morebitnem pešačenju srečal s ščetinarji.

Ludvik Mori

IZLET

Tisto jutro, 19.8.1989 je dež lil kot iz škafa Kaj zdaj, ali gremo na izlet?

Razborski borci in aktivisti so imeli vse pripravljeno, da gremo na Ivarčko jezero. Čeprav smo v bližini Kotelj, večina jih še ni bila tam, kaj šele ob jezeru.

Pa smo si dejali, ne damo se, gremo. Kar bo, pa bo. Ko pa smo se pripeljali do Ivarčkega jezera, nas je obsijal prijeten sončni žarek kot v pozdrav in dobrodošlico.

Bili smo presrečni, kako je tu vse urejeno. Poiskali smo prostor kjer smo zakurili in pripravili kosilo. Kunjcev Tonč in Urbančjeva Mici sta se tako spretno sukala okrog ognja, da je bilo kosilo kmalu gotovo. Kaj kmalu smo se zvrstili na več skupin, nekateri so bili ob jezeru, drugi smo si ogledovali okolico, ki se nam je zdela tako lepa. Takrat sem se spomnila na Roženkovo domačijo, ker so policisti iz Kisle vode to družino pregnali, da so odšli v partizane. Enega sina so prijeli in ga potem na grozen način ubili. Žal sem pozabila kako mu je bilo ime. Mogoče bo kdo od Hotuljcev vedel in opisal, kako je bilo.

Ko smo se zopet zbrali, smo se dogovorili, da mimogrede, ko se vračamo, gremo na

Rimski vrelec, mogoče nam bo nekdo pokazal mučilnico, kjer so gestapovci mučili ujete partizane. Žal ni bilo nikogar, da bi se z njim pogovorili, vse je nekako propadlo. Komaj je Sašel našel kraj, kjer si je privoščil kisle vode. Sašlevemu očetu želimo še mnogo let, saj jih ima že 82. Vedno je nasmehjan in dobre volje tako, da moreš verjeti da dobra volja človeka ohranja.

Mi v si, ki smo se vozili s kombijem, nas je bilo 26, se najlepše zahvalimo gozdnemu gospodarstvu, ker drugače bi ne bili videli tako lepo urejeno Ivarčko jezero.

Hvala tudi Antonu Pačniku, mlajšemu, da je nas tako lepo in brez nezdgov vozil. Želimo mu še več takih srečnih voženj. Hvala vsem skupaj!

Štefka MELANŠEK

Spomini na furmanske čase

Vedno manj je furmanov, ki so pred zadnjo vojno s konji furali les z visokih planin do rek, od koder so ga plavili ali delali splave, ali pa do žag v grapah, kjer so hlode razžagali, pa tudi na železniško postajo so tovorili les. Kot mlad fant je bil med temi furmani tudi Mihael GERHOLD.

Še se spominja, kako je kot majhen pobič nosil očetu uro daleč čez Obramov vrh malico, ko so si po prvi svetovni vojni gradili na odkupljeni zemlji svoj lasten dom. Večino lesa za ta dom sta njegov oče in stric namesto tesanja v ta namen pripravljenih stebrih razžagala po dolgem, da je bilo več izkoristkov. V tem novem domu je Miha odraščal ob se-

stri Micki in dveh bratih. Že zgodaj si je moral poiskati svoj kos kruha in prijeti za vsako delo. Oprjel se je tudi furanja, ki je bilo v tistih časih, zaradi slabih poti zelo nevarno in naporno, le lon je bil boljši, kot so ga imeli navadnih hlapci, pač je bilo odvisno od gospodarjev, bolj ali manj skopih. Zelo je bilo treba paziti na konje in orodje, sicer si kaj lahko ostal brez lona celo brez službe. Skozi vse leto je bilo treba vstajati zelo zgodaj, ob štirih ali še prej, nakrmiti konje ter odrinti v vsakem vremenu na furo, pozimi vedno v temi od doma, zvečer pa v temi domov. Če se je med vožnjo kaj zapletlo, se je delovni dan zavlekel za več ur. Enkrat bi jo Miha skoraj

Mihael z ženo Marijo

skupil, bila je ledena pot in zaradi mrzlega lesa so zavorne verige popustile. Bil je spredaj pred konji, ko ni več mogel zadržati drvečih konj se je mislil umakniti nastran poti, a mu je spodrsnilo in znašel sem se med spodnešenimi konji in štanga ga je tiščala čez prsi, in vse skupaj je še vedno drselo naprej. Že je mislil, da ga bo s konji vred zmečkalo, ko se je naložen voz zataknil ob oviro. Še sreča, da je zadaj gospodar pripeljal z drugim vozom, ter rešil njega in konje iz omotov jermenja in vprege. In tudi škode ni bilo večje, le z enim konjem sta bila nekaj dni okorna. Sicer pa je ob zmrzlinah in poledicah kljub previdnosti rado prišlo do hudih nezgod.

»Se spominjaš kakšnega posebnega podviga?«

»Ja, enkrat je naš gospodar PLANŠAK stavil z gostilničarjem, da bo pripeljal s par konji deset kubikov lesa v dolino. Bilo je pozimi, bil je tudi dober saninec. Na poka sva naložila tri velike hlode in zadaj sva naložila šest riž plohov z več kot kubik lesa, jih med seboj povezala z verigami in pritrdila s kavljji. Bila je okoli 30 metrov dolga fura. Od Arlovega vrha do Hirtla v dolini je bila kakšne štiri kilometre dolga kolovozna pot, s številnimi klanci, ovinki in tudi ravna pot je bila vmes. Gorje, če bi tedaj kaj odpovedalo, lah-

ko bi bila velika nesreča in še stava izgubljena. A smo srečno prispeli na cilj. In to 4 kilometre daleč. Ko so v naš kraj prišli partizani, so se njihovim vrstam pridružili vsi trije fantje: Miha, Tevž in Valenti, slednji je na pragu svobode daroval svojo mlado življenje. Nekaj let po vojni je skromen dom prevzel Miha in še naprej priložnostno fural les, da je bilo najnujnejše za mlado družino. Potem pa se je zaposlil v tovarni, kjer je dočkal upokojitev. Ves čas pa je skupaj z družino pridno obdeloval vsak košček strme zemlje. Priložnostno je tudi tesaril les ter kril strehe s škodlami. Da bi olajšal delo sebi in živalim, si je kmalu omislil vitel, ki mu uspešno služi v vseh potrebnih kombinacijah.

En sin in hčerka sta se priženila na kmetijo, mlajši sin si je ustvaril dom v dolini, hčerka pa v tujini.

Čeprav Mihu zdravje ne služi več kot je treba, še vedno kmetuje po malem. Še sedaj pri osemdesetih mu kosa reže da trava kar švisti in se ne ustraši nobene strmine. Pozimi pa pridno popravlja razno orodje. Žena Marija pa poleg gospodinjstva in drugih del v zimskem času pridno vrti kolovrat. V družbo in pomoč je njima tudi sestra Marija. Vsem trem jubilentom želimo še na mnoga zdrava leta.

Ludvik MORI

LASTOVIČJE SLOVO

Opazil sem, da lastovic več ni. Na topli jug so v jatah odletele, a tu pustile gnezda prazna so, in pa spomin prelep na glasno žvrgolenje.

Za njimi pa ostala je jesen, ki s sivo meglo jutra nam kazni.

Najmanj pol leta lastovic ne bo. V naših srcih vladal bo dolg čas. Pomlad kar hitro pridi spet med nas, popravi v srcih nam praznino to.

Zlatko ŠKRUBEJ

STUDENČEK SOLZÀ

Oči pečejo,
solze tečejo,
na srce kanejo,
ga močno ganejo,
nazaj jih pošilja srce,
zato na dan
kar studenček privre.

Veronika PLEŠEJ

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. Ureja uredniški odbor: Ida ROBNIK, Andrej ŠERTEL, Hedvika JANSE, Vida VRHNIJAK, Danilo RANC, Gorazd MLINŠEK.

Glavni urednik: Andrej ŠERTEL, odgovorna urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.

Naklada: 5600 izvodov.

Tisk: ČGP VEČER Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1989.

LOVCI SO TEKMOVALI

Člani lovske družine Dolič so pri lovski koči v doliču organizirali lovsko tekmovanje z malokalibarsko puško in v streljanju na glinaste golobe. Sodelovalo je 18 ekip. Med posamezniki so zmagali Marjan Rošer (LD Titovo Velenje), Franc Oštir (Dolič) in Vlado Vrabič (Škale).

Ekipno je bila lovska družina Škale pred lovci iz Doliča in Žalca. F. Jurač

ORJAŠKI SOM

V prejšnji številki Viharnika smo vam predstavili velikega amurja, tokrat pa si lahko ogledate orjaškega soma. V Šmartinskem jezeru ga je ujel naš sodelavec Franc POTISK. Dolg je bil 114 cm, težak pa 14,25 kg. Ujel ga je na blestivko.

I. R.